

Státní kulturní politika 2026– 2030+

Ministerstvo kultury
České republiky

Odolná kultura

Odolná společnost

Úvodní slovo ministra kultury	6
Úvodní slovo evropského komisaře pro mezigenerační spravedlnost, mládež, kulturu a sport	7
Shrnutí vize, priorit a strategických cílů	8
Předmluva	13
Vize 2030	14

Priorita ①	Kultura jako přirozená součást života	16
①.1	Zvýšit dostupnost a přístupnost kultury	19
①.1.1	Rozvíjet dostupnost kultury napříč regiony	19
①.1.2	Odstraňovat bariéry v přístupu ke kultuře	20
①.1.3	Zvýšit zapojení obyvatel do kulturních aktivit a tvorby	21
①.2	Posilovat celoživotní učení, kreativitu a mediální gramotnost	23
①.2.1	Podporovat kreativní vzdělávání nejen ve školách	23
①.2.2	Posilovat mediální a informační gramotnost společnosti	24
①.3	Poznat a systematicky rozvíjet publikum	25
①.3.1	Posilovat nástroje pro poznání publika a pochopení jeho potřeb	25
①.3.2	Oslovit a zapojit nové publikum a návštěvníky	26
①.3.3	Podporovat společnou kulturní identitu	27
Priorita ②	Sebevědomý kulturní a kreativní sektor	28
②.1	Budovat kvalitní kulturní zázemí	31
②.1.1	Zajistit stabilitu a modernizaci kulturní infrastruktury po celé ČR	31
②.1.2	Zvýšit udržitelnost kulturní infrastruktury	32
②.2	Posílit pozici kultury na trhu práce	33
②.2.1	Zavést principy spravedlivého odměňování	33
②.2.2	Zlepšit podmínky pro pracovníky v kultuře	34
②.3	Nastavit předvídatelný systém podpory kultury	35
②.3.1	Zefektivnit stávající systém financování kultury	36
②.3.2	Posilovat vícezdrojové financování a hledat nové zdroje	36
②.3.3	Aktualizovat legislativní rámec pro kulturu	37
②.3.4	Nastavit podmínky pro špičkovou kulturu	38

2.4	Posílit ochranu a bezpečnost v kultuře	39
2.4.1	Posílit ochranu kulturní infrastruktury i osob	40
2.4.2	Posilovat kybernetickou bezpečnost a ochranu digitálních dat v kultuře	41
Priorita ③	Spolupráce a připravenost na změny	42
3.1	Strategicky rozvíjet kulturu	45
3.1.1	Posílit plánování a rozhodování na základě dat	45
3.1.2	Metodicky podporovat kulturní plánování v regionech	46
3.2	Naplňovat inovační potenciál kultury	47
3.2.1	Zintenzivnit propojení výzkumu a praxe	48
3.2.2	Systematicky digitalizovat kulturní obsah a podporovat inovace	49
3.2.3	Zajistit odpovědné a právně ukotvené využívání umělé inteligence v kultuře	50
3.3	Zintenzivnit spolupráci	51
3.3.1	Posílit spolupráci mezi resorty	52
3.3.2	Podporovat mezinárodní spolupráci	53
3.3.3	Posílit roli kultury v aktuálních společenských tématech	54
	Seznam zkratek a pojmů	56

Úvodní slovo ministra kultury

Evropa prochází těžkou zkouškou, ve které bude kultura hrát roli jednoho z klíčových nástrojů úspěchu. V dobách krize kultura pomáhá nalézat řešení pro lepší budoucnost, je nezbytným prvkem národní stability, bezpečnosti a identity. Spojuje nás, posiluje demokracii a podporuje společenskou odolnost.

V této dynamické době je důležité, abychom pokračovali v rozvíjení silného kulturního a mediálního prostředí. Nová Státní kulturní politika je příležitostí jasně pojmenovat hodnoty, ke kterým se stát hlásí, a nastavit směr, kterým je třeba se v následujících letech vydat. Je výrazem našeho společného závazku – podporovat tvorbu, vzdělávání, ochranu paměti a mezinárodní prezentaci naší kultury, která má světu co nabídnout.

Státní kulturní politika 2026–2030+ svými jednotlivými cíli směřuje k tomu, aby kultura posilovala svou pozici nedílné součásti života, byla pevně zakořeněná ve stabilním a odolném sektoru a dokázala pružně reagovat na proměny světa.

Je určena všem, kdo mají zájem o rozvoj a obohacování naší společnosti prostřednictvím kultury, všem, kteří chtějí, aby kultura stála v centru naší národní identity a odolného společenského života. Věřím, že směr i odhodlání, které jsme do této politiky vložili, se podaří nejen udržet, ale i rozšířit ve prospěch sebevědomé kultury v České republice.

Státní kulturní politika 2026–2030+ vznikala za úzké spolupráce Ministerstva kultury ČR, jeho příspěvkových organizací, profesních skupin, zástupců krajů a dalších odborných subjektů. Reflektuje nejen národní priority, ale také evropské směřování, v němž kultura získává stále větší význam jako strategická součást společenské odolnosti.

Martin Baxa

Úvodní slovo evropského komisaře pro mezigenerační spravedlnost, mládež, kulturu a sport

Evropa je kulturní velmocí s bohatým a rozmanitým dědictvím, z něhož může čerpat při poznávání své minulosti a utváření budoucnosti. Kultura nás spojuje, překonává rozdíly a umožňuje nám vyjádřit, kým jsme. Přispívá k soudržnější a odolnější společnosti.

Státní kulturní politika 2026-2030+ přináší odvážnou a moderní vizi budoucnosti, v níž má kultura výrazné postavení, tvořivost se uplatňuje napříč společností a rozmanitost je vnímána jako hodnota, kterou je třeba chránit a rozvíjet. Politika si klade za cíl včlenit kulturu do každodenního života a zapojit co nejširší veřejnost – včetně těch, kdo bývají opomíjeni. Zdůrazňuje také zásadní propojení kultury a vzdělávání, zejména roli kultury při rozvíjení kritického myšlení a podporování aktivního občanství.

Aby mohl kulturní a kreativní sektor naplno rozvinout svůj potenciál, potřebuje v České republice zdravé a stabilní podmínky pro svůj růst – kvalitní infrastrukturu, spravedlivé pracovní podmínky, přístup ke kvalitnímu zaměstnání, stabilní financování i jasné právní prostředí. Právě tyto předpoklady, které dokument definuje, jsou klíčové nejen pro další rozvoj kultury, ale také pro ochranu společného kulturního dědictví Česka i celé Evropy před stávajícími i novými hrozbami.

Pozitivním aspektem této strategie je i důraz na inovace, zejména propojení kultury s vědou prostřednictvím cílené veřejné politiky. Podpora inovací je nezbytná pro to, aby kulturní sektor mohl využívat nové příležitosti a zároveň pružně reagoval na výzvy současného světa – například rychlý rozvoj a nástup umělé inteligence.

Společným úsilím na místní, národní i evropské úrovni se kultura může stát motorem společenského rozvoje i ekonomické konkurenceschopnosti, která podporuje kvalitu života, prosperitu a sdílené hodnoty. Právě s tímto cílem předložím na evropské úrovni nový strategický rámec – Kulturní kompas pro Evropu. Ten přiblíží kulturu k jádru politického rozhodování a posílí její přínos pro evropské společnosti a ekonomiky. Jasně definuje roli kultury jako dynamické a inovativní síly, která nám pomáhá reagovat na nové výzvy a přizpůsobovat se rychle se měnícím podmínkám.

Gratuluji české vládě k této pokrokové strategii a k odhodlání podniknout konkrétní kroky k naplnění společných cílů. O pevném postoji vlády v oblasti kulturní politiky jsem měl možnost se osobně přesvědčit během své návštěvy Prahy na začátku roku 2025.

Přeji hodně úspěchů při realizaci této ambiciózní strategie a těším se na pokračující spolupráci při společném utváření budoucnosti kultury v Česku i celé Evropě.

Glenn Micallef

Vize

**V roce 2030 je kultura
v České republice
připravena reagovat
na nové výzvy díky
inovacím
a kreativitě, kvalitnímu
zázemí a široké
dostupnosti
a přístupnosti.**

**Přispívá ke kvalitě
života každého
z nás, a tím posiluje
odolnost společnosti
a demokracie.**

Kultura jako přirozená součást života

Chceme-li, aby kultura v České republice přispívala ke kvalitě života každého z nás, musí se stát přirozenou součástí našeho života. Proto musíme zvýšit její dostupnost, posilovat vzdělanost a lépe poznat a systematicky rozvíjet publikum (tzn. návštěvníky, diváky, posluchače i účastníky).

Strategický cíl (1.1)

Zvýšit dostupnost a přístupnost kultury

Kultura musí být pro všechny – bez fyzických, sociálních a mentálních bariér. To vyžaduje cílenou podporu kulturní infrastruktury a programů s ohledem na specifické potřeby jednotlivých typů území, cenově dostupnou nabídku a zapojení znevýhodněných skupin obyvatel.

Strategický cíl (1.2)

Posilovat celoživotní učení, kreativitu a mediální gramotnost

Kultura a vzdělávání se vzájemně posilují. Kreativní učení, mediální gramotnost a programy proti dezinformacím staví na partnerství škol a kulturních institucí, podporují empatii a připravují občany na neustále rychleji se měnící svět. Cílem kulturní politiky je učinit z kultury přirozený nástroj celoživotního učení pro všechny věkové i sociální skupiny.

Strategický cíl (1.3)

Poznat a systematicky rozvíjet publikum

Bez hluboké znalosti stávajícího publika nelze plánovat ani oslovovat publikum nové. Kultura se musí otevřít – jak novým postupům v práci s publikem, tak např. lidem, kteří s kulturou ztrácejí kontakt. Pouze tak dokáže kultura sdílet společnou evropskou kulturní identitu a kulturní dědictví srozumitelným způsobem.

Sebevědomý kulturní a kreativní sektor

Sebevědomý kulturní a kreativní sektor pro své fungování potřebuje zejména kvalitní infrastrukturu, spravedlivé pracovní podmínky, stabilní financování a srozumitelný a stabilní legislativní rámec pro rozvoj a podporu tvůrčí a umělecké činnosti, včetně podpory působení organizací zastupujících zájmy autorů, umělců a dalších pracovníků v kulturní a kreativní oblasti. V neposlední řadě potřebuje posílit oblast ochrany a bezpečnosti, včetně kyberbezpečnosti a boje proti pirátství.

Strategický cíl (2.1)

Budovat kvalitní kulturní zázemí

Stabilní kulturní a kreativní sektor potřebuje moderní, udržitelnou a regionálně vyváženou infrastrukturu. Investice do knihoven, komunitních i kulturních center, kulturních domů, divadelních prostorů, koncertních sálů, kin, muzeí a galerií, kulturních památek i depozitářů a další potřebné infrastruktury včetně kvalitního vybavení a digitálního zázemí sníží regionální nerovnosti a zajistí, že kultura obstojí i v době klimatických výzev. Kvalitní technické podmínky jsou předpokladem špičkových programů i bezpečného uchování kulturního dědictví.

Strategický cíl (2.2)

Posílit pozici kultury na trhu práce

Důstojné mzdy, platy, honoráře, férové podmínky a kariérní rozvoj udrží talentované lidi v oboru. Kodex férové praxe UNESCO, poradenské služby pro OSVČ, „druhá kariéra“ umělců či celoživotní učení zvyšují atraktivitu sektoru a posilují jeho profesionalitu a odolnost.

Strategický cíl (2.3)

Nastavit předvídatelný systém podpory kultury

Kulturní instituce a organizace potřebují víceleté plánování a mix veřejných, soukromých i evropských zdrojů. Reforma grantů, posílení vícezdrojového financování a jasný legislativní rámec sníží závislost na jednorázových dotacích a umožní strategický rozvoj celé oblasti.

Strategický cíl (2.4)

Posílit ochranu a bezpečnost v kultuře

Rostoucí kybernetické hrozby, digitální pirátství, klimatická krize, organizovaný zločin i riziko války vyžadují systémovou ochranu lidí, budov, sbírek i dat. Standardy krizové připravenosti, kyberbezpečnosti a evakuační plány chrání kulturní dědictví i prostory pro živou kulturu a zaručují, že kultura bude oporou společnosti i v mimořádných situacích.

Spolupráce a připravenost na změny

Má-li kultura mít zásadní vliv na společenskou odolnost, musíme budovat kulturní a kreativní sektor, který bude připraven pružně reagovat na změny a krize a který zároveň dokáže vnímat širší kontext a ekosystém, v němž se odehrává.

Strategický cíl (3.1)

Strategicky rozvíjet kulturu

Kultura musí být řízena na základě dat a dlouhodobých strategií. Navázání na Národní plán obnovy v oblasti krajských strategií KKO, meziresortní koordinace a motivace jednotlivých oborů k systémovým inovacím zajistí, že sektor bude flexibilní, efektivní a schopný reagovat na společenské výzvy.

Strategický cíl (3.2)

Naplňovat inovační potenciál kultury

Věda a výzkum, digitalizace a umělá inteligence přináší nové formy tvorby i podnikání. Propojování kulturního a kreativního sektoru s průmyslem a výzkumem zvýší konkurenceschopnost a rozšíří export české kultury. Kulturní politika musí zajistit, aby tento dynamický rozvoj byl veden právně a eticky a aby byl využit rovněž potenciál uměleckého výzkumu.

Strategický cíl (3.3)

Zintenzivnit spolupráci

Úspěch kulturní politiky stojí na silnější pozici kultury napříč ostatními sektory. Pozice kultury bude tak silná, jak silná bude spolupráce napříč ministerstvy, územní samosprávou, veřejnými institucemi, kulturními organizacemi, kreativními profesionály i širší občanskou společností. Jen vzájemným partnerstvím bude možné naplnit potenciál kultury jako dynamické, inkluzivní a odolné oblasti veřejného života.

**Je-li odolná
kultura,**

pak

**je odolná
i společnost.**

Předmluva

Kultura má klíčovou roli při zachování demokratických hodnot, protože posiluje kritické myšlení, otevřený dialog, porozumění odlišnostem a občanskou angažovanost. Svou antikonfliktní funkcí a schopností propojovat různé společenské skupiny představuje významný nástroj pro prevenci polarizace. Kromě toho má vysoký potenciál pro mezioborovou spolupráci – např. s oblastí školství, zahraniční politiky, sociální integrace nebo obrany. Díky meziresortní a mezioborové spolupráci může dojít k efektivnějšímu nakládání s financemi, zatímco prohloubení spolupráce se samosprávami poskytne příležitost hledat synergie a společně investovat mimo rozpočet státu.

Dokument není určen jen Ministerstvu kultury a jím zřizovaným organizacím, ale slouží jako rámec spolupráce pro všechny orgány státní správy, veřejné instituce, kulturní organizace, kreativní profesionály i širší občanskou společnost. Jen vzájemným partnerstvím bude možné naplnit potenciál kultury jako dynamické, inkluzivní a odolné oblasti veřejného života.

Státní kulturní politika nevnímá kulturu pouze jako agendu, která stojí peníze, ale jako sektor, do kterého stojí za to investovat. Klade důraz na hledání úspor, udržitelný přístup a resilienci, efektivní využívání dostupných zdrojů a zajišťování prostředků z nových zdrojů včetně soukromých. Vzniká v souladu s plánovaným Evropským kulturním kompasem, což umožní v budoucnu lépe čerpat evropské finanční prostředky.

Státní kulturní politika vzniká na základě Metodického doporučení Ministerstva pro místní rozvoj ČR jako dlouhodobý vrcholový zastřešující strategický dokument. Stanovuje

vizi, tři prioritní oblasti, deset strategických cílů a dvacet šest specifických cílů.

Navržená opatření jsou výběrem – jejich kompletní přehled včetně rozpracování bude následně součástí implementačního plánu, který se zpracovává až na základě schválené politiky. Přílohy obsahují Analytickou část, Rámcový plán implementace Státní kulturní politiky 2026–2030+ a Vyhodnocení implementace Státní kulturní politiky 2021–2025+.

Implementační plán Státní kulturní politiky 2026–2030+ naváže na participativní proces její přípravy a bude ukotven v institucionální struktuře Ministerstva kultury. Jeho cílem je zajistit realizaci jednotlivých opatření v časové souslednosti ve vztahu k rozpočtu a kapacitám ministerstva. Dalším cílem plánu je pak nastavit systém průběžného vyhodnocování a aktualizace Státní kulturní politiky.

Státní kulturní politika bude dále naplňována prostřednictvím dílčích koncepcí a strategií, jako např. Koncepce rozvoje muzejnictví, Strategie památkové péče, Koncepce rozvoje knihoven, Koncepce archivnictví, Strategie rozvoje kulturních a kreativních odvětví, Koncepce podpory živého umění, Koncepce aplikovaného výzkumu v oblasti národní a kulturní identity a dalších. Klíčovým úkolem bude zajistit jejich vzájemnou provázanost a soulad s rámcem této politiky a jejich naplňování.

Do tvorby dokumentu byly zapojeny desítky odborníků z různých oborů kulturního a kreativního sektoru a ze všech regionů ČR. Cíle a opatření předkládané SKP nemají negativní dopad na rovnost mužů a žen a nepředpokládají negativní dopady na životní ani podnikatelské prostředí.

Vize 2030

**V roce 2030 je kultura
v České republice
připravena reagovat
na nové výzvy díky
inovacím a kreativitě,
kvalitnímu zázemí
a široké dostupnosti
a přístupnosti.**

**Přispívá ke kvalitě
života každého
z nás, a tím posiluje
odolnost společnosti
a demokracie.**

Priorita 1

Kultura jako přirozená součást života

Chceme-li, aby kultura v České republice skutečně přispěla k budování odolné společnosti, která si váží své rozmanitosti a kulturního dědictví, musíme zajistit, aby každý jednotlivec měl reálné a rovnocenné právo jak na rozvoj svých dovedností a svobodu tvorby, tak na široký přístup ke kultuře. Musíme se zabývat tím, jak zvýšit dostupnost kultury, posilovat vzdělanost i mediální gramotnost a lépe poznat a systematicky rozvíjet práci s publikem (tzn. s návštěvníky, diváky, posluchači, čtenáři a dalšími účastníky).

Kultura, která je otevřená, přístupná a inovativní, může významně přispět k utváření a vysvětlování hodnot, a posilovat tím sebevědomí občanů a jejich ochotu bránit svobodu a lidská práva v situacích, kdy jsou ohroženy. Kulturní znalosti a dovednosti jsou jedním ze základních předpokladů pro aktivní občanství a demokratickou společnost.

Tam, kde lidé mohou svobodně tvořit a kde je kulturní nabídka rozmanitá, cenově dostupná a fyzicky i digitálně přístupná, roste vzájemná důvěra, občanské sebevědomí a chuť podílet se na rozvoji obce či regionu. Naopak kulturní poušť prohlubuje pocit vyloučení a vytváří prostor pro dezinformace. Proto je potřeba posílit kulturní život a podpořit tvůrčí energii v místech, kde vzniká svébytná lokální identita. Také je nutné překonat bariéry, které brání obyvatelům aktivně kulturu tvořit nebo konzumovat.

Podpora kultury jako veřejné služby znamená také investovat do kreativního vzdělávání. Kulturní instituce a organizace představují klíčové partnery formálního i neformálního vzdělávání, přispívají k celoživotnímu učení, rozvíjejí kreativitu, empatii i kritické myšlení.

1.1

Zvýšit dostupnost a přístupnost kultury

Kultura musí být pro všechny – bez fyzických, sociálních a mentálních bariér. To vyžaduje cílenou podporu kulturní infrastruktury a programů s ohledem na specifické potřeby jednotlivých typů území, cenově dostupnou nabídku a zapojení znevýhodněných skupin obyvatel.

Česká republika má silnou kulturní tradici a vysoký zájem veřejnosti o kulturu, což dokládá nejen počet návštěvníků, ale i široká síť knihoven, kin, muzeí či divadel a bohatá tradice neprofesionálního umění. Vstupné do kulturních institucí zůstává ve srovnání se západní Evropou relativně nízké.

Přesto však nelze přístupnost kultury považovat za dostatečnou. Pandemie výrazně ovlivnila návštěvnícké chování a některé skupiny zůstávají zcela nebo částečně vyloučené. Také regionální rozdíly v dostupnosti a kvalitě kulturní infrastruktury přetrvávají.

Pro zvýšení účasti obyvatel na kulturním životě je klíčové lépe porozumět jejich potřebám, cíleně rozvíjet kulturní nabídku a podporovat vlastní kreativitu a spolkovou činnost. Kultura musí být přirozenou součástí každodenního života demokratické společnosti – dostupná všem bez ohledu na věk, původ, sociální status nebo místo bydliště. Prostřednictvím aktivní participace a spolupráce kulturního obsahu pro všechny skupiny obyvatel dochází k posílení kulturní demokracie. Aktivní a uvědomělá kulturní populace je na oplátku důležitým faktorem pro udržitelný rozvoj demokracie jako takové.

1.1.1

Rozvíjet dostupnost kultury napříč regiony

Potřeby kultury se v jednotlivých typech území liší – v metropolitních oblastech jde zejména o rozvoj kreativních klastrů a kulturních center, v regionálních centrech o posílení základní infrastruktury a komunitní role institucí, v periferních a hospodářsky ohrožených územích o podporu tradiční kultury a projektů posilujících soudržnost a místní identitu. Pro zvýšení místní dostupnosti kultury je třeba usilovat o snižování rozdílů mezi sídelními centry a venkovem. Podpora kultury je jedním ze základních předpokladů pro rozvoj komunitního života, zejména ve venkovských oblastech a menších městech. Kulturní infrastruktura, vhodné podmínky pro kulturní činnosti, spolková činnost a neprofesionální umění zde vytvářejí přirozený prostor pro setkávání, spolupráci a budování důvěry mezi obyvateli. Jejich rozvoj přispívá ke společenské soudržnosti, prevenci osamělosti a negativních jevů ve společnosti a k budování místní identity. Důležité je zejména nastavit efektivní spolupráci mezi státem, krajem, městy a obcemi, brát v potaz místní specifické podmínky a podporovat regionální tvorbu a místní kulturní instituce odkázané na veřejnou podporu.

Vybraná opatření

- ⇒ nastavit funkční spolupráci a komunikaci mezi státem, krajem, městy a obcemi a koordinovat se v oblasti dotační politiky i dalších nástrojů podpory a rozvoje kulturního a kreativního sektoru;
- ⇒ podporovat regionální tvorbu i mobilitu kulturních subjektů z velkých měst do menších obcí – např. podporou koprodukcí, spolupráce zřizované a nezřizované scény, reprízovatelnosti, vytvářet podmínky pro přirozený růst a udržitelnost menších projektů v regionech;
- ⇒ při koncepci dotačních programů a při hodnocení jednotlivých projektů zohledňovat specifické místní podmínky a potřeby, dbát na vyvážené složení odborných komisí z hlediska znalosti situace v regionech;
- ⇒ podpořit kultivaci a využití veřejných prostranství, nevyužitých budov, brownfielců a dalších prostor pro kulturní účely, podle možností s důrazem na zachování principů Nového evropského Bauhausu;
- ⇒ pokračovat ve vytváření efektivního systému ochrany kulturního dědictví s důrazem na fyzickou podstatu (depozitáře, expozice) a její revitalizace v duchu zásad Nového evropského Bauhausu;
- ⇒ podporovat decentralizaci zájmu v oblasti referenčních a recenzních platforem, dokumentační a informační činnosti, celorepublikový záběr kulturní publicistiky a umělecké kritiky;
- ⇒ podporovat místní kulturní instituce a organizace, včetně organizací občanské společnosti, které mohou rozvíjet regionální kulturní prostředí s ohledem na místní obyvatelstvo;
- ⇒ prosazovat specifický přístup ke kultuře v lokalitách postižených strukturálními problémy, typicky v hospodářsky a sociálně ohrožených oblastech, ve vnitřní periferii nebo v pohraničních územích, a to v souladu se Strategií regionálního rozvoje ČR.

1.1.2**Odstraňovat bariéry v přístupu ke kultuře**

Zvyšovat dostupnost znamená také odbourávat fyzické i mentální překážky, které brání v přístupu ke kultuře všem, kteří se chtějí do kultury zapojit. Chceme motivovat kulturní instituce k větší přístupnosti pro znevýhodněné skupiny, využít k tomu technologie či hledat inovativní způsoby, jak kulturu prezentovat.

Vybraná opatření

- ⇒ podporovat přístupnost kulturního dědictví různým skupinám obyvatel včetně dětí, mládeže, seniorů, osob se zdravotním postižením a sociálně znevýhodněných skupin;
- ⇒ odstraňovat mentální bariéry a obavy z návštěvy kulturních zařízení např. formou pořádání venkovních akcí či zpřístupňování kulturních institucí;

- ➔ mapovat přístupnost významných kulturních budov dle Metodiky kategorizace přístupnosti objektů a odstraňovat fyzické bariéry pro znevýhodněné;
- ➔ podporovat speciální akce, slevy či poukázky pro zdravotně či sociálně znevýhodněné, včetně etnických menšin, děti z dětských domovů, rodiny samoživitelů, uprchlíky aj.;
- ➔ zmapovat dostupnost kvalitních kulturních služeb a akcí v regionech, včetně zdrojů a struktury financování a zajistit jejich udržitelnost a další rozvoj;
- ➔ podporovat volné vstupy (např. ve vybrané dny či pro znevýhodněné skupiny) zejména do zřizovaných kulturních institucí, podporovat otevřenost a nízkoprahovost, doprovodné a komunitní programy;
- ➔ zvýšit počet kulturních institucí, které naplňují kritéria dostupnosti (např. dle Metodiky posouzení efektivnosti vynaložených veřejných prostředků na zajištění kvality a dostupnosti veřejných kulturních služeb; VŠE a NIPOS, 2016);
- ➔ zlepšit přístupnost kulturních služeb s využitím moderních technologií a s použitím vhodných komunikačních kanálů pro specifické cílové skupiny;
- ➔ posilovat spolupráci s jinými obory a subjekty – např. se školami, nemocnicemi, podniky, sportovními organizacemi, nestátními neziskovými organizacemi, organizacemi občanské společnosti, osobnostmi a influencery z jiných oborů;
- ➔ podporovat inkluzivní kulturní projekty zapojující různé skupiny včetně znevýhodněných do většinové společnosti;
- ➔ podporovat zpřístupňování kultury v oblasti zaměstnanosti osob se znevýhodněním;
- ➔ zvýšit kulturní participaci etnických a národnostních menšin;
- ➔ posilovat opatření, která vytvoří atraktivní infrastrukturu v duchu Nového evropského Bauhausu (komunita, design, udržitelnost).

1.1.3

Zvýšit zapojení obyvatel do kulturních aktivit a tvorby

Zapojení obyvatel do kulturních aktivit přináší subjektivní spokojenost, a tím zvyšuje i kvalitu života. Současně podporuje soudržnost společnosti a přispívá k udržení kulturní identity. K většímu zapojení obyvatel je však nutné vytvářet příležitosti – zejména pro děti, mládež, seniory a znevýhodněné skupiny – a posilovat komunitní kulturu, dobrovolnictví i vazbu k místu.

Důležitou roli hraje také péče o kulturní dědictví a jeho zpřístupnění širší veřejnosti. Zapojení místních obyvatel do těchto aktivit (např. s využitím principů Nového evropského Bauhausu) posiluje mezigenerační vztahy, odolnost společnosti a přispívá ke snižování sociálního a kulturního vyloučení. Podpora neprofesionálního umění, spolkových a občanských aktivit je klíčová pro posilování místní kultury, komunitního života a spolupráce.

Vybraná opatření

- ⊗ specifická podpora pro neprofesionální kulturní iniciativy, lokální i celostátní přehlídky;
- ⊗ spolupráce a propojení kulturních spolků s dalšími komunitními, volnočasovými a vzdělávacími aktivitami;
- ⊗ síťování a spolupráce amatérských a profesionálních kulturních institucí;
- ⊗ ve spolupráci s ČSÚ a NIK hledat možnosti statistického zmapování činnosti spolků;
- ⊗ podpora dobrovolnictví – metodická podpora pro získávání dobrovolníků a práci s nimi;
- ⊗ podpora kulturní demokracie a společného rozhodování o rozvoji kultury v místě;
- ⊗ zvýšit zapojení dětí, mládeže a mladých dospělých do tvorby a účasti na kulturních aktivitách;
- ⊗ spolupracovat se spolky a organizacemi pracujícími s dětmi a mládeží, se ZUŠ, s platformami typu Child Friendly City Initiative, Obec přátelská rodině, dětskými parlamenty atp.;
- ⊗ zapojovat moderní technologie a atraktivní témata pro zvýšení participace mladých na živých setkáváních, vlastní tvorbě a poznávání místní kultury;
- ⊗ podporovat kulturní projekty zaměřené na setkávání a společnou tvorbu lidí různých generací, názorů, národnosti a statusu;
- ⊗ zvýšit zapojení seniorů do tvorby a účasti na kulturních aktivitách;
- ⊗ pokračovat v zapojení příslušníků národnostních a etnických menšin a jiných (např. zdravotně) znevýhodněných osob do tvorby a účasti na kulturních aktivitách;
- ⊗ udržovat tradice a historickou paměť společnosti, zpřístupňovat a interpretovat kulturní dědictví s důrazem na mladé publikum, seniory, etnické a národnostní menšiny;
- ⊗ využít certifikovanou metodiku Podpora mezigeneračního dialogu a kulturní participace seniorů jako nástrojů přenosu a sdílení kulturních hodnot na lokální a regionální úrovni.

1.2 Posilovat celoživotní učení, kreativitu a mediální gramotnost

Kultura a vzdělávání se vzájemně posilují. Kreativní učení, mediální gramotnost a programy proti dezinformacím staví na partnerství škol a kulturních institucí, podporují empatii a připravují občany na neustále rychleji se měnící svět. Cílem kulturní politiky je učinit z kultury přirozený nástroj celoživotního učení pro všechny věkové i sociální skupiny.

Cílem ministerstva je posílit roli kultury ve formálním a neformálním vzdělávání i v celém komplexu celoživotního učení.

Kultura není izolovanou oblastí, ale nástrojem pro rozvoj kreativity, mediální gramotnosti, duševní pohody, odolnosti, občanské participace a vzájemného respektu s přesahem daleko za kulturní či uměleckou oblast. Nabízí orientační body směrem k budoucnosti, kterou chceme společně utvářet.

Strategickým zájmem státu je vytvořit podmínky pro systematickou spolupráci mezi školami, kulturními institucemi a aktéry kulturního a kreativního sektoru. Prioritou je rovněž posílení přístupu ke kulturnímu vzdělávání a participaci zejména pro děti, mládež, seniory, menšiny a další skupiny, které čelí sociálním nebo kulturním a jazykovým bariérám.

Důležité je posílení role kultury jako nástroje pro komunikaci aktuálních celospolečenských témat, trendů, inovací a nástroje demokratizace a kultivace společnosti. Podpora rozvoje kulturních kompetencí, čtenářské a mediální gramotnosti je zásadní pro lepší odolnost společnosti vůči negativním projevům současného světa. V tomto ohledu hraje důležitou roli paměťová kultura – soubor institucí (paměťové instituce), nástrojů a procesů zaměřujících se na uchovávání, připomínání, interpretaci a zpracování historické paměti.

Význam mají také tzv. kulturní ekosystémové služby, tedy nemateriální přínosy kulturního dědictví a přírody pro člověka. Jsou to nemateriální hodnoty spojené s krajinou, pamětí místa a komunitní identitou, které lze využívat jako vzdělávací a společensky integrační zdroj v rámci místně zakotvené spolupráce.

1.2.1 Podporovat kreativní vzdělávání nejen ve školách

Klíčová je cílená spolupráce vzdělávacích a kulturních institucí a organizací na úrovni státní, krajské, regionální i místní. Může jít např. o integraci kulturních témat do vzdělávacích programů, posílení spolupráce škol všech stupňů s kulturními institucemi a organizacemi nebo o „nízkoprahové“ kulturně-vzdělávací aktivity umožňující participaci a seberealizaci široké občanské společnosti. Naplňování tohoto cíle je i v souladu s principem celoživotního učení.

Vybraná opatření

- ⇒ upevnit a rozšířit systémovou spolupráci mezi Ministerstvem kultury a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy se zaměřením na základní, střední a vysoké umělecké školy;
- ⇒ upevnit a rozšířit systémovou spolupráci s dalšími resorty v oblasti celoživotního učení pracovníků kulturního a kreativního sektoru a neformálního vzdělávání veřejnosti;
- ⇒ přenést natrvalo dotační výzvu MK pro projekty kreativního učení z NPO do systému každoroční nabídky dotačních titulů MK;
- ⇒ podpořit vznik krajských ekosystémů kreativního, kulturního a uměleckého vzdělávání;
- ⇒ využít ke spolupráci další aktéry působící v kraji v oblasti vzdělávání, inovací a podpory podnikání;
- ⇒ podpořit nízkoprahový přístup škol ke kultuře a umění;
- ⇒ podpořit rozvoj mikrocertifikací pro aktéry kulturního a kreativního sektoru ve vzdělávání;
- ⇒ nabízet existující či vznikající nástroje kulturního sektoru ve vzdělávání a podpořit jejich medializaci (spolupráce s ČT edu, ČT art, ČRo Rádio Junior apod.);
- ⇒ usilovat o změnu postavení kulturních, resp. paměťových institucí jako nedílné součásti systému dalšího vzdělávání a integraci jejich role do strategií a předpisů zastřešujících koncept celoživotního učení;
- ⇒ podporovat vzdělávání a předávání know-how v tradičních řemeslných a restaurátorských oborech, které jsou často personálně poddimenzované a hrozí jim zánik;
- ⇒ posílit vazby mezi kulturním dědictvím a vzdělávací politikou, včetně podpory programů na památkách, v muzeích a dalších (nejen) paměťových institucích.

1.2.2**Posilovat mediální a informační gramotnost společnosti**

V době šíření dezinformací, rostoucích kybernetických hrozeb a rychlého rozvoje technologií, včetně umělé inteligence, je nezbytné podporovat kritické myšlení a schopnost obyvatel orientovat se v digitálním prostoru. Kulturní instituce mohou sehrát klíčovou roli v posilování mediální a informační gramotnosti, a to zejména prostřednictvím vzdělávacích aktivit, podpory čtenářství a uměleckých projektů, které se zabývají tématy pravdivosti, manipulace a etiky.

Vybraná opatření

- ⇒ podporovat kulturní a vzdělávací projekty zaměřené na rozvoj mediální a informační gramotnosti, zejména u dětí, mládeže, seniorů a znevýhodněných skupin;

- ⇒ spolupracovat s knihovnami, školami, kulturními centry a médii na rozvoji čtenářské a mediální gramotnosti a čtenářství a schopnosti ověřovat informace a orientovat se v digitálním prostoru;
- ⇒ podporovat umělecké a komunitní aktivity zaměřené na omezení dezinformací, potírání manipulativního obsahu a zmírňování polarizace společnosti;
- ⇒ podporovat mezinárodní mobilitu, síťování mladých talentů a přístup k mentoringu i grantové infrastruktuře.

1.3 Poznat a systematicky rozvíjet publikum

Bez hluboké znalosti stávajícího publika nelze plánovat ani oslovovat publikum nové. Kultura se musí otevřít – jak novým postupům v práci s publikem, tak např. lidem, kteří s kulturou ztrácejí kontakt. Pouze tak dokáže kultura sdílet společnou evropskou kulturní identitu a kulturní dědictví srozumitelným způsobem.

Česká republika dosud postrádá systematický sběr dat a segmentaci publika, které jsou v zahraničí běžnou součástí strategického řízení kultury. Pravidelný monitoring a sdílení dat umožní lépe zacílit nabídku i veřejné investice.

Rozvoj publika znamená aktivní budování vztahu s různými skupinami obyvatel – včetně mladých lidí, seniorů či znevýhodněných – a vytváření podmínek pro jejich trvalé zapojení do kulturního života. Využití moderních technologií, datové analýzy a spolupráce se školami přispívá ke zvýšení účasti i kulturní gramotnosti.

Posilování společné kulturní identity vychází z místních tradic, kulturní paměti a sdílených hodnot. Kulturní instituce a organizace mohou tento vztah podporovat připomínáním významných osobností, výročí a tvůrčím zpracováním témat, která formují národní i evropské vědomí.

1.3.1 Posilovat nástroje pro poznání publika a pochopení jeho potřeb

Cílem je získat hlubší pochopení návštěvníků, jejich zájmů, ale i bariér, které jim brání v zapojení do kulturního života. K tomu je nutné zvýšit rozsah i kvalitu dat o potřebách, motivacích a životním stylu stávajících i potenciálních návštěvníků a diváků. Zavedení centralizovaného systému sběru a analýzy dat o kulturní participaci umožní lépe porozumět potřebám různých skupin obyvatel a cíleně rozvíjet nabídku a efektivní provoz kulturních institucí. Nástroje tohoto specifického cíle

jsou zaměřeny na systematické poznávání publika a jeho potřeb prostřednictvím pravidelných výzkumů, sběru a analýzy dat a tvorby metodik segmentace.

Vybraná opatření

- ⇒ zavést pravidelný celostátní výzkum účasti na kultuře;
- ⇒ pokračovat v pravidelných celostátních průzkumech čtenářství;
- ⇒ vyvinout platformu a metodiku pro sběr dat o publiku a jeho potřebách, vytvořit celostátní metodiku pro segmentaci publika využitelnou kulturními institucemi pro marketing, programování i evaluaci dopadů;
- ⇒ posílit digitální infrastrukturu a dovednosti kulturních organizací pro sběr, analýzu a využití dat o publiku;
- ⇒ ukotvit znalost a rozvoj publika v nástrojích kulturní politiky (implementovat do relevantních veřejných dotačních výzev MK hodnotící kritérium zaměřené na poznávání publika a práci s publikem – požadovat evaluaci účasti, měření výsledků a dopadů těchto aktivit);
- ⇒ promítat data a poznatky o publiku do koncepční práce MK a dotační politiky veřejné správy;
- ⇒ zajistit dostupnost dat o výstupech a dopadech kulturních projektů a aktivit a participaci publika pro všechny aktéry zapojené do tvorby analýz a strategií v oblasti kultury.

1.3.2

Oslovit a zapojit nové publikum a návštěvníky

Cílem je rozšířit okruh lidí, kteří se zapojují do kulturního života. Toho lze dosáhnout např. využitím moderních způsobů komunikace, netradičních formátů prezentace kultury, digitálních technologií či přesahem do dalších oborů a disciplín i větším důrazem na sociální a zdravotní přínosy kultury. Kulturní instituce, organizace a aktéři by měli reagovat na aktuální společenské výzvy, využívat nové technologie a hledat synergie s oblastmi vzdělávání, zdraví, podnikání či cestovního ruchu.

Vybraná opatření

- ⇒ podporovat využívání digitálních technologií a inovativních formátů pro oslovení nového publika (např. streamy, podcasty, rozšířená realita, site-specific projekty), včetně podpory experimentů v oblasti živé kulturní produkce;
- ⇒ zpřístupňovat a propagovat kulturní dědictví prostřednictvím digitalizace s cílem oslovit i ty, kteří nemohou nebo nechtějí fyzicky navštěvovat kulturní instituce – digitalizace by zároveň měla motivovat k následné osobní účasti;
- ⇒ systematicky podporovat mezioborové kulturní projekty, které prohlubují vazby kultury na další oblast, např. vzdělávání, duševní zdraví, podnikání, sociální věci aj.;

- ➔ vědomě propojovat kulturu a cestovní ruch a podporovat vzájemné synergie, principy udržitelnosti a reinvestice zisků do kulturního a přírodního dědictví a potřebné infrastruktury;
- ➔ ve spolupráci s MMR mapovat, rozvíjet, finančně i dalšími formami podporovat udržitelný kulturní turismus.

1.3.3

Podporovat společnou kulturní identitu

Společná kulturní identita stojící na posilování paměťové kultury jako prostředku k pochopení a reflexi minulosti, respektující zemské zájmy a zájmy kulturních a jazykových menšin, je důležitým zdrojem soudržnosti společnosti a posiluje vztah lidí k místu, komunitě i státu. K jejímu rozvoji přispívá kvalitní vzdělávání v oblasti kultury, péče o kulturní dědictví a aktivní zapojení veřejnosti. Současně je třeba podporovat prezentaci české kultury v zahraničí, rozvíjet výzkum národní identity a usilovat o rovné zapojení České republiky do evropského a světového kulturního prostoru.

Vybraná opatření

- ➔ inovativně připomínat společnou kulturu, historii, kulturní a přírodní dědictví, významné osobnosti, spolky či umělecká díla a vzdělávat o nich;
- ➔ pečovat o kulturní dědictví hmotné i nehmotné a zpřístupňovat jej nejrozličnějším skupinám obyvatel v různých životních situacích i účastníkům cestovního ruchu;
- ➔ do péče o hmotné i nehmotné kulturní dědictví zapojit místní obyvatelstvo, a tím podpořit i mezigenerační přenos znalostí;
- ➔ rozvíjet výzkum v oblasti národní kulturní identity pomocí dotačních programů MK, nacházet další možnosti podpory a rozvoje aplikovaného výzkumu zejména s ohledem na jeho transdisciplinární charakter;
- ➔ podporovat prezentaci české kultury v zahraničí a mezinárodní spolupráci;
- ➔ podporovat prezentaci české kultury pro české menšiny, školy a kulturní zařízení v zahraničí;
- ➔ podporovat zapojení českých subjektů do platforem, sítí a programů EU a Rady Evropy;
- ➔ pravidelně oceňovat významné kulturní a umělecké počiny a osobnosti, zvýšit povědomí o oceněních udělovaných Ministerstvem kultury či jeho příspěvkovými organizacemi a posílit vztah veřejnosti k těmto cenám;
- ➔ pečovat o hmotné i nehmotné kulturní dědictví národnostních menšin žijících na území ČR, včetně jejich prezentace v zahraničí a v rámci mezinárodní spolupráce;
- ➔ podporovat péči o místa paměti spojená s bojem za svobodu, důstojnost a lidská práva, zejména pak podporovat uchování a další rozvoj opomíjených a ohrožených míst paměti;
- ➔ podporovat informovanost o kultuře a dějinách Romů a dalších menšin jako součásti společné kulturní identity.

Priorita 2

Sebevědomý kulturní a kreativní sektor

Chceme-li, aby v České republice kultura skutečně přispívala ke kvalitě života každého z nás a měla zásadní vliv na odolnost a demokracii naší společnosti, musíme zároveň budovat sebevědomý a kompetentní kulturní a kreativní sektor, který bude schopen artikulovat svůj vlastní společenský význam a vystupovat jako rovnocenný a stabilní partner veřejné správy. Ten pro své fungování potřebuje zejména kvalitní infrastrukturu, spravedlivé odměňování a pracovní podmínky, stabilní financování a srozumitelný legislativní rámec. V neposlední řadě potřebuje posílit oblast ochrany a bezpečnosti, včetně kyberbezpečnosti.

Platy zaměstnanců v kulturních institucích jsou nízké, kvůli dlouhodobému podfinancování kulturního sektoru a převažujícímu projektovému financování v oblasti nezřizované a neziskové sféry je nabídka stálých pracovních míst nerovnoměrná. Pandemická situace a ekonomická krize jasně ukázaly, jak je kulturní infrastruktura citlivá vůči nenadálé změně a jak silná je míra závislosti na státní podpoře. Válka na Ukrajině nám navíc připomíná, jak se může zásadně proměnit i bezpečnostní situace, jak silná může být propaganda a jak křehká je společenská soudržnost – a tedy jak zásadní roli hraje kultura ve chvílích nejistoty. Proto je potřeba posílit odměňování v kultuře, aby lidé neodcházeli do jiných oborů. Stejně důležité je zajistit předvídatelné prostředí a integrovat různé zdroje financování a podpory, aby kulturní instituce a aktéři mohli dobře plánovat a usilovat o přístupnost svých služeb i rozvoj excelentní kvality.

Důležitá je také modernizace, citlivá obnova a revitalizace kulturních budov a kulturních památek po celé zemi, aby se za ně mohl každý region hrdě postavit. Kulturní instituce a organizace potřebují kvalitní připojení k internetu, spolehlivé digitální systémy a kapacity pro správu, sdílení a ochranu dat – od digitalizovaných sbírek po interní agendu. Právě digitální zázemí rozhoduje o tom, zda bude kultura dostupná i online, zda obstojí ve světě rychlých změn a zda dokáže oslovit nové publikum. Silné digitální zázemí není luxus, ale základní předpoklad pro fungování ve 21. století.

A nakonec je třeba myslet na bezpečnost a udržitelnost, aby sbírky, data i lidé obstáli při jakékoli krizi. Při zavádění opatření je však vždy třeba postupovat citlivě a s ohledem na památkovou či architektonickou hodnotu staveb.

2.1 Budovat kvalitní kulturní zázemí

Stabilní kulturní a kreativní sektor potřebuje moderní, udržitelnou a regionálně vyváženou infrastrukturu. Investice do knihoven, komunitních i kulturních center, kulturních domů, divadelních prostorů, koncertních sálů, kin, muzeí a galerií, kulturních památek i depozitářů a další potřebné infrastruktury včetně kvalitního vybavení a digitálního zázemí sníží regionální nerovnosti a zajistí, že kultura obstojí i v době klimatických výzev. Kvalitní technické podmínky jsou předpokladem špičkových programů i bezpečného uchování kulturního dědictví.

V dostupnosti a financování kulturní infrastruktury mezi regiony existují výrazné rozdíly. Technický stav některých kulturních objektů je nevyhovující a ztěžuje uvádění kvalitních kulturních programů a zpřístupnění kulturního obsahu. Teprve v kvalitním technickém zázemí lze uvádět kvalitní kulturní program.

Je-li tedy naší snahou budovat sebevědomý kulturní a kreativní sektor, musíme pro něj nejdříve vybudovat kvalitní zázemí. Musíme hledat příležitosti pro vznik nových prostor pro kulturní a společenský život, ať už výstavbou nových, či konverzí objektů sloužících původně jinému záměru. Součástí takového zázemí jsou chráněné kulturní statky, o které je třeba pečovat, aby byly odolné vůči novým výzvám, které přináší nejen potřeby publika, ale i klimatické změny.

Péče o kulturní dědictví a infrastrukturu s ním spojenou je toho základním předpokladem. Představuje nejvýznamnější oblast státních výdajů na kulturu a zároveň přináší vysokou návštěvnost, ekonomickou i prezentační hodnotu, přínos pro soudržnost a udržitelný rozvoj území. Je klíčem k mezigeneračnímu dialogu, kritickému myšlení a historické gramotnosti.

Cílem je podpořit udržitelnou správu kulturního dědictví a zajistit, aby bylo dostupné, chráněné, živě užívané a mezirezortně koordinované, v souladu s Evropským akčním rámcem.

2.1.1 Zajistit stabilitu a modernizaci kulturní infrastruktury po celé ČR

Cílem je zejména posilování, podpora rozvoje a modernizace kulturní infrastruktury pro zřizované i nezřizované subjekty v jednotlivých odvětvích kulturního a kreativního sektoru napříč regiony ČR tak, aby vznikala síť přirozených kulturních a kreativních center, která dokáží obsloužit různé spektrum diváků, návštěvníků i aktivních kreativců. Součástí takové infrastruktury mohou být různá místa od knihoven, divadel, muzeí, galerií, hudebních sálů a komunitních center až po huby a inkubátory a coworkingová pracoviště zaměřená na inovace – maker spaces, filmová studia, kreativní inkubátory apod.

Vybraná opatření

- ⇒ rozvíjet infrastrukturu státních příspěvkových organizací zřizovaných MK, včetně realizace nezbytných a strategických investic;
- ⇒ systematicky podporovat citlivou obnovu kulturních památek s důrazem na širší využití jejich potenciálu;
- ⇒ systematicky otevírat otázku investic do kulturní infrastruktury z více zdrojů, fondů EU, soukromých zdrojů, samospráv apod.;
- ⇒ rozvíjet regionální kulturní a kreativní centra a komunitní prostory (knihovny, muzea, centra umění a kreativity, ZUŠ, centra péče o lidovou kulturu, kreativní klastry a inkubátory, filmová, hudební, designérská studia, včetně ateliérů, virtuálních produkčních studií, postprodukčních a herních center apod.);
- ⇒ mapovat a potenciálně rozšiřovat vhodné podmínky pro vícezdrojové financování, vytváření podmínek pro fungování veřejných kulturních institucí;
- ⇒ podporovat vytváření přístupného prostoru pro všechny osoby se znevýhodněním;
- ⇒ podporovat udržitelnou modernizaci včetně digitální infrastruktury kulturních zařízení;
- ⇒ zvážit otázku standardů – jaké instituce a prostory jsou optimální pro obec (region) určité velikosti;
- ⇒ pokračovat v realizaci schválených investičních záměrů MK;
- ⇒ usilovat o systematický a dlouhodobý rozvoj audiovizuálního sektoru jako dynamického, mezioborového a exportně silného odvětví v návaznosti na nově transformovaný Státní fond audiovizí.

2.1.2**Zvýšit udržitelnost kulturní infrastruktury**

Kulturní infrastruktura – včetně památek i budov kulturních institucí a organizací – čelí narůstajícím rizikům spojeným s klimatickou změnou.

Ochrana kulturního dědictví a ostatních kulturních statků v nových klimatických podmínkách vyžaduje cílenou adaptaci, zavádění environmentálních standardů a promyšlené investice. Důležitá je spolupráce s Ministerstvem životního prostředí a propojení ochrany kulturního a přírodního dědictví. Udržitelný přístup musí být součástí standardního provozu i investic do kulturní infrastruktury.

Vybraná opatření

- ⇒ pokračovat ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí na propojování ochrany kulturního a přírodního dědictví včetně koordinovaného vyhlášení společné ochrany přírody a památek na stejném území;
- ⇒ zajistit dlouhodobou udržitelnost a odolnost kulturních statků vůči dopadům klimatické změny, přizpůsobit standardy památkové ochrany probíhající klimatické změně;

- ➔ podporovat citlivou a udržitelnou obnovu, adaptaci a revitalizaci památek;
- ➔ podporovat šetrný a udržitelný kulturní turismus;
- ➔ zavádět plány udržitelnosti a metodiky v souladu s ESG (Environmental, Social, Governance) evropskou politikou;
- ➔ podporovat inovativní projekty s environmentálním přínosem a sdílení dobré praxe;
- ➔ posilovat mezioborovou spolupráci mezi památkovou péčí, architekturou a environmentálními vědami na všech úrovních veřejné správy.

2.2 Posílit pozici kultury na trhu práce

Důstojné mzdy, platy, honoráře, férové podmínky a kariérní rozvoj udrží talentované lidi v oboru. Kodex férové praxe UNESCO, poradenské služby pro OSVČ, „druhá kariéra“ umělců či celoživotní učení zvyšují atraktivitu sektoru a posilují jeho profesionalitu a odolnost.

Kulturní a v některých oblastech i kreativní sektor se potýká s nízkými mzdami, platy, odměnami z dohod a honoráři i nedostatkem kvalifikovaných pracovníků v některých odvětvích. Dlouhodobé podhodnocení kulturních profesí, nízká míra jistoty a nedostatek systematické péče o pracovní podmínky oslabují celý sektor a podkopávají jeho schopnost reagovat na výzvy současnosti.

Chceme-li sebevědomou kulturu, která bude naplňovat svou roli v posilování kvality života, demokracie a společenské odolnosti, musíme zajistit stabilní a důstojné zázemí pro ty, kdo v ní působí. Proto je nutné odstranit strukturální, sociální či genderové nerovnosti v odměňování, podpořit férové pracovní prostředí a vytvořit prostor pro odborný rozvoj i mezigenerační kontinuitu.

Naplňování strategického cíle 2.2 probíhá prostřednictvím dvou specifických oblastí: zavedením principů spravedlivého odměňování a posílením péče o pracovníky v kultuře. Obě oblasti se vzájemně doplňují a vytvářejí předpoklady pro to, aby kultura zůstala stabilním, otevřeným a respektovaným oborem.

2.2.1 Zavést principy spravedlivého odměňování

Způsob, jakým společnost odměňuje kulturní práci, vypovídá o tom, jak si jí skutečně váží. Tam, kde tvůrci, umělci i další pracovníci v kultuře žijí na hranici existenční nejistoty, není možné budovat odolný a inspirativní kulturní ekosystém.

Náprava zastaralých systémů odměňování, zajištění spravedlivého zařazení profesí a podpora OSVČ a rozvíjení statusu umělce jsou základními předpoklady pro to, aby kultura mohla i nadále naplňovat svůj společenský potenciál.

Vybraná opatření

- ⊕ redefinovat systém odměňování ve zřizovaných institucích (revize platových tarifů, zejména základní platové tabulky č.1);
- ⊕ navázat na implementaci NPO a na zřízení Registru umělců a v mezíresortní spolupráci usilovat o zlepšení pracovních podmínek pro OSVČ v kultuře a pro fyzické osoby vykonávající uměleckou či tvůrčí činnost mimo rámec pracovních právních vztahů;
- ⊕ zajistit prostřednictvím vybraných příspěvkových organizací MK poradenskou a informační činnost pro umělce, zvýšit informovanost o Registru umělců a stipendijním programu MK v návaznosti na status umělce;
- ⊕ revidovat katalog prací a zařazení jednotlivých profesí do platových tříd;
- ⊕ provázat revizi katalogu prací s definicí profesí v Registru umělců a umělecko-technických profesí.

2.2.2

Zlepšit podmínky pro pracovníky v kultuře

Zajištění důstojných a stabilních pracovních podmínek je klíčovým předpokladem pro to, aby se kultura mohla stát silným a sebevědomým pilířem společnosti. Pokud mají kulturní profesionálové setrvávat ve svých oborech a rozvíjet je, potřebují prostředí, které podporuje jejich profesní růst, duševní i fyzickou pohodu a dlouhodobou udržitelnost jejich práce. Právě péče o pracovníky – včetně OSVČ, inženýrských profesí a malých týmů – musí být chápána jako základní investice do kvality, inovace a společenské odolnosti. V souladu s hodnotami férovosti, solidarity a rovnosti příležitostí je třeba prosazovat principy spravedlivé kultury, podporovat celoživotní učení i přípravu na profesní změny.

Vybraná opatření

- ⊕ podpořit celoživotní učení pracovníků v kultuře v souladu s probíhajícím procesem technologických a společenských změn;
- ⊕ zavést doporučení a metodiky pro kariérní rozvoj a wellbeing kulturních pracovníků, včetně podpory mezigeneračního přenosu know-how pracovníků;
- ⊕ prosazovat Kodex férové praxe v oblasti kultury v rámci Charty spravedlivé kultury UNESCO;
- ⊕ aktualizovat prováděcí předpisy a přílohu k autorskému zákonu;
- ⊕ posílit odborné vzdělávání a poradenství pro kulturní a kreativní sektor, včetně kurzů v oblasti technologií a dalších nových trendů (umělá inteligence, autorské právo, digitální kurátorství, podnikatelské dovednosti, vznikající profese v kulturních a kreativních odvětvích);

- ➔ podporovat rozvoj kompetencí pro širší uplatnění umělců a kulturních pracovníků na trhu práce, včetně tzv. druhé kariéry umělců;
- ➔ zapojovat ČR do evropského sociálního dialogu pro kulturní a kreativní odvětví;
- ➔ zpracovat etický kodex zřizovatelů a transparentní pravidla personálních změn ve vedení organizací;
- ➔ podporovat začínající talenty a mladé kreativce v souladu s evropskými prioritami v oblasti kultury a mládeže;
- ➔ zaručit svobodu uměleckého projevu.

2.3 Nastavit předvídatelný systém podpory kultury

Kulturní instituce a organizace potřebují víceleté plánování a mix veřejných, soukromých i evropských zdrojů. Reforma grantů, posílení vícezdrojového financování a jasný legislativní rámec sníží závislost na jednorázových dotacích a umožní strategický rozvoj celé oblasti.

Kulturní a kreativní odvětví jsou finančně křehká, zejména v krizových obdobích, s vysokou závislostí na ročních grantech či příspěvcích a s nízkou diverzifikací financování. Chybí finanční zdroje také pro implementaci opatření plynoucích z některých nových legislativních změn (např. ochrana muzejních sbírek). Zejména kulturní sektor se potýká s nedostatečnými investicemi.

Řada významných kulturních institucí a organizací plánuje mnoho let dopředu a zavazuje se dlouhodobými smlouvami např. k hostování zahraničních umělců, spolufinancování investičních projektů, zajištění víceletých pracovních smluv s odborníky apod. Oproti tomu je většina veřejných zdrojů alokována pouze na jeden rok, což dostává kulturní aktéry do značných rizik a limituje rozvoj excelence.

Udržitelný a předvídatelný finanční rámec musí umožnit dlouhodobé plánování, jehož dosáhneme jednak rozvíjením již existujících procesů, hledáním možností a definováním systému společného financování ze strany státu – krajů – měst a obcí, jakož i otevíráním cest k novým zdrojům financování. Těmi by měly být v budoucím kohezním období mimo jiné i zdroje fondů EU ve sdíleném řízení (tzv. operační programy).

Podmínkou pro vznik takového předvídatelného systému je i aktualizace legislativy, která umožní kultuře reagovat na proměny společnosti, digitální vývoj i globální závazky. Tímto cílem se naplňuje ambice SKP zajistit, aby kultura byla vnímána jako stabilní a respektovaná součást veřejné infrastruktury a společenské odolnosti.

2.3.1**Zefektivnit stávající systém financování kultury**

Současný systém veřejné podpory kultury vychází z pevných základů, které je třeba v následujících letech dále rozvíjet a systémově upevnit. Cílem je vytvořit efektivní a důvěryhodný rámec, který bude přístupný, srozumitelný a stabilně navázaný na dlouhodobé cíle kulturní politiky. To vyžaduje modernizaci dotačních i jiných podpůrných nástrojů, stabilizaci rozpočtových toků a rozvoj transparentních hodnotících a evaluačních mechanismů. Systém dotací na všech úrovních veřejné správy musí být schopen reagovat na aktuální vývoj v oblasti umění a kultury, musí být srozumitelný pro žadatele a uživatelsky přívětivý.

Opatření v rámci tohoto cíle směřují ke snížení byrokratické zátěže, zvýšení relevance financovaných projektů a posílení partnerského dialogu mezi státní správou, samosprávami a kulturními aktéry.

Vybraná opatření

- ⇒ identifikovat oblasti pro možné zavedení víceletého financování kultury;
- ⇒ pokračovat ve sjednocení systému, digitalizaci, hodnocení žádostí, evaluaci a zvýšení efektivity celého procesu dotační politiky MK;
- ⇒ zajistit, aby v nových dotačních programech a fondech MK byly zřetelně viditelné cíle stanovené novou SKP;
- ⇒ zefektivnit systém „malých“ dotací a snižovat u nich administrativní zatížení, zmapovat možnosti pro začlenění podpory aktivit kulturního a kreativního sektoru do programů využívajících fondy EU ve sdíleném řízení (tzv. operační programy), iniciovat vznik meziresortních podpůrných dotačních programů pro vybraná odvětví a průřezová témata nebo interdisciplinární projekty;
- ⇒ usilovat o maximální transparentnost, srozumitelnost a předvídatelnost (kontinuitu) dotačních řízení MK;
- ⇒ zajistit dostatečnou informovanost o možnostech finanční podpory z různých zdrojů, komunikovat s dalšími poskytovateli, spolupracovat na eliminaci duplicit a hledání „hluchých“ míst, podporovat životaschopnost a udržitelnost.

2.3.2**Posilovat vícezdrojové financování a hledat nové zdroje**

Finanční soběstačnost a schopnost kombinovat různé zdroje je základním předpokladem pro rozvoj otevřeného, tvořivého a společensky relevantního kulturního prostředí. V kontextu rostoucího tlaku na veřejné rozpočty je třeba nejen posilovat spolupráci mezi státem, kraji a obcemi, ale také systematicky otevírat prostor pro podporu dárcovství, mecenášství a partnerských modelů financování, které současně přinesou větší stabilitu a soběstačnost kulturních institucí a organizací. Důraz je kladen na rozvoj nástrojů veřejné podpory, ale i na inovativní modely financování ze soukromých zdrojů, mezisektorového partnerství, záruky či nové evropské finanční nástroje.

Tento cíl přispívá k budování stabilního rámce, v němž se kultura může svobodně rozvíjet bez závislosti na jednorázových výzvách a bez ohrožení své autonomie.

Vybraná opatření

- ⊕ revidovat spolupráci stát – kraje – města a obce ve financování kultury;
- ⊕ posílit postavení Státního fondu kultury v systému státní podpory kultury;
- ⊕ motivovat soukromý sektor k mecenášství, sponzoringu a dárcovství, zlepšit podmínky pro sponzoring v kultuře;
- ⊕ poskytovat kulturním manažerům poradenství a vzdělávání v oblasti fundraisingu a možností, jak zvyšovat vlastní výnosy;
- ⊕ hledat pro významné projekty inovativní formy financování (např. zvýhodněné bankovní úvěry, mikropůjčky, garance pro bankovní půjčky InvestEU, Nový evropský Bauhaus Facility, Národní rozvojová banka atd.);
- ⊕ prověřit možnosti Public-Private Partnership projektů a zjistit příkladové projekty ze zahraničí;
- ⊕ prověřit možnosti sdílených investic kultury a cestovního ruchu a využití zisků z cestovního ruchu pro reinvestice do kultury a kulturního dědictví pro zajištění udržitelnosti.

2.3.3

Aktualizovat legislativní rámec pro kulturu

Kultura jako veřejná hodnota i dynamické odvětví potřebuje legislativní rámec, který odpovídá výzvám současnosti a umožňuje jí naplňovat společenský potenciál napříč generacemi i sektory. V rychle se měnícím světě – ovlivněném digitalizací, klimatickou krizí i technologickým vývojem – je nezbytné zajišťovat právní jistotu kulturním aktérům, podporovat nové formy spolupráce a reagovat na globální závazky.

Legislativní rámec kultury v České republice musí reagovat na výzvy 21. století, včetně digitalizace, změn v autorském právu a specifických potřeb kulturního a kreativního sektoru. Cílem opatření je provést revizi stávajících zákonů a připravit nové nástroje, které umožní dlouhodobou stabilitu, rozvoj inovací, podporu multioborovosti a transdisciplinaritu a lepší propojení kultury s jinými odvětvími.

Vybraná opatření

- ⊕ věnovat dlouhodobě rámcovou metodickou podporu zřizovatelům, kteří chtějí transformovat své příspěvkové organizace na novou formu VKI nebo se chtějí podílet na vzniku nových VKI;
- ⊕ systematicky rozvíjet zákon č. 122/2000 Sb. (o ochraně sbírek muzejní povahy) a jednat o dalších relevantních změnách legislativy;
- ⊕ průběžně sladit vnitrostátní úpravu autorského práva s unijním a mezinárodním právem, hledat řešení právních otázek datových vstupů a výstupů umělé inteligence;

- ⇒ důsledně naplňovat a rozvíjet legislativu v oblasti médií a audiovize, která prošla zásadní reformou v letech 2022–2025;
- ⇒ novelizovat knihovní zákon a související zákony v reakci na technologický a společenský rozvoj a vzrůstající počet knih i tiskovin vydávaných elektronicky;
- ⇒ přizpůsobit právní úpravu památkové péče vývoji stavebního práva, zajistit flexibilní a přiměřené reakce na změny územního plánování a digitalizaci, formulovat nové teze pro vznik nového památkového zákona;
- ⇒ usilovat o zlepšení vymahatelnosti a ochrany autorských práv skrze např. osvětovou činnost určenou nositelům práv, uživatelům, orgánům státní správy, soudům apod. a vyhodnocením efektivnosti stávající procesně právní úpravy a analýzou možností jejího zlepšení;
- ⇒ zajistit plnou implementaci kulturních úmluv a strategií UNESCO
 - podporovat naplňování Haagské úmluvy (1954) a Úmluvy z roku 1970, zejména v oblasti krizového plánování, evidence a zabezpečení sbírek
 - zajistit efektivní správu lokalit světového dědictví dle Úmluvy z roku 1972, včetně realizace Národního akčního plánu s důrazem na odolnost a bezpečnost
 - rozšířit uplatňování Úmluvy z roku 2003 o nemotném kulturním dědictví i mimo oblast tradiční lidové kultury
 - podporovat svobodu uměleckého projevu a kulturní rozmanitost v duchu Úmluvy z roku 2005
 - přistoupit k Úmluvě UNIDROIT (1995) o odcizených a nezákonně vyvezených kulturních statcích
 - zvýšit povědomí o úmluvách UNESCO a jejich začlenění do strategické kulturní politiky.

2.3.4 Nastavit podmínky pro špičkovou kulturu

Excelence je jedním z cílů, ke kterému směřuje rozvoj umělecké, kulturní a kreativní oblasti. Je vyústěním talentu, kompetencí, spolupráce a odbornosti realizačních týmů. Podpora excelentních projektů, organizací a jednotlivců vede ke zvyšování celkové úrovně kulturního života a prestiže sektoru i České republiky jako kulturní země. Pro efektivní rozvoj excelence je třeba nastavit jasné rámce, kritéria a nástroje její podpory, využitelné pro všechny aktéry bez ohledu na právní formu, obor či region.

Vybraná opatření

- ⇒ definovat pojem excelence pro potřeby kulturní politiky a dotačních titulů MK, sjednotit definici excelence z hlediska podpory státu a územní samosprávy (zejména mezi MK, kraji a MHMP);
- ⇒ posílit kofinancování mezinárodně podpořených projektů, zejména z programu Kreativní Evropa, Nový evropský Bauhaus, Horizont Evropa aj., a to i v případě nástupnických programů;
- ⇒ podporovat účast českých umělců a institucí na mezinárodních platformách;
- ⇒ posílit veřejnou participaci v nominačním procesu na Ceny ministerstva, systematicky rozvíjet nařízení vlády č. 5/2003 Sb., zvýšit prestiž Cen MK;

- ➔ pravidelně oceňovat špičkové kulturní a umělecké počiny a osobnosti, zvýšit povědomí o oceněních udělovaných Ministerstvem kultury či jeho příspěvkovými organizacemi a podpořit je dostatečnou vizibilitou;
- ➔ budovat vztah veřejnosti k excelentní kultuře a umění – připomínáním významných výročí, vzděláváním, medializací kvalitních projektů, podporou excelence v regionech atp.

2.4 Posílit ochranu a bezpečnost v kultuře

Rostoucí kybernetické hrozby, digitální pirátství, klimatická krize, organizovaný zločin i riziko války vyžadují systémovou ochranu lidí, budov, sbírek i dat. Standardy krizové připravenosti, kyberbezpečnosti a evakuační plány chrání kulturní dědictví i prostory pro živou kulturu a zaručují, že kultura bude oporou společnosti i v mimořádných situacích.

Rostoucí rizika pirátství (zejména digitálního), digitálních útoků, zneužití technologií (např. umělé inteligence, deepfake) a slabá právní ochrana digitálních děl proti pirátství zvyšují zranitelnost kulturního sektoru. Kulturní dědictví, živá kultura, audiovizí a média se navíc v krizích mohou stát terčem útoků s cílem narušit společenskou stabilitu. Je proto nezbytné posilovat odolnost kulturních institucí, organizací i infrastruktury, zajistit ochranu fyzických i digitálních sbírek a vytvořit stabilní provozní i ekonomické modely.

Důležitá je spolupráce s bezpečnostními složkami státu, se složkami integrovaného záchranného systému a odbornými partnery, stejně jako propracované krizové scénáře a sdílení dobré praxe. Kulturní instituce musí být schopny pokračovat v činnosti i za mimořádných okolností. Důležité je rovněž pokračovat a posilovat mezíresortní spolupráci v oblasti ochrany autorských práv. Součástí preventivních opatření by měla být další digitalizace kulturních statků, včetně 3D dokumentace ohrožených objektů, a vypracování evakuačních plánů pro nejprecennější artefakty. Nedílnou součástí připravenosti je i rozvoj lidských kapacit – zejména školení pracovníků a vytvoření podmínek pro rychlou technickou pomoc v terénu.

2.4.1 Posílit ochranu kulturní infrastruktury i osob

Kulturní infrastruktura – muzea, galerie, divadla, knihovny, kulturní a kreativní centra, koncertní a výstavní sály, kina, památky, depozitáře, archivy, digitální úložiště aj. – je zásadním nositelem kulturní paměti a identity. Její fyzická i digitální zranitelnost se v posledních letech zvyšuje v důsledku klimatických změn, ozbrojených konfliktů,

kybernetických hrozeb i systémových poruch. Pro snížení rizik je nezbytné aktualizovat krizové a havarijní plány, zavádět technologická a organizační bezpečnostní opatření a zvyšovat odbornost pracovníků v oblasti bezpečnosti. Důležitá je spolupráce s bezpečnostními složkami, integrace kultury do cvičení složek IZS a vytvoření sítě krajských koordinátorů bezpečnosti kulturního dědictví a živé kultury. Zároveň je třeba podporovat účast ČR v mezinárodních iniciativách (např. Haagská úmluva, Blue Shield), které posilují ochranu kulturního dědictví v krizových situacích.

Vybraná opatření

- ⊗ podporovat aktualizaci krizových a havarijních plánů kulturních institucí a organizací s ohledem na nové hrozby;
- ⊗ zavádět opatření ke zvýšení bezpečnosti v objektech i při akcích (např. evakuační plány, spolupráce s IZS, kamerové systémy);
- ⊗ vypracovat doporučení pro prevenci násilí, obtěžování, extremismu a pro prevenci výskytu predsudečného, stereotypního nebo anticikanistického obsahu nebo sdělení ve veřejném kulturním prostoru;
- ⊗ financovat bezpečnostní a technologická opatření, včetně digitalizace dokumentace a ochrany sbírek, budov, dat či autorských děl;
- ⊗ zvyšovat povědomí a odbornost pracovníků v oblasti bezpečnosti a krizového řízení (školení, metodiky, simulace);
- ⊗ rozvíjet spolupráci s bezpečnostními složkami a začlenit kulturu do krizového řízení (účast MK v Ústředním krizovém štábu, cvičení IZS a POKOS, krajští koordinátoři bezpečnosti);
- ⊗ posilovat zapojení ČR do mezinárodních iniciativ na ochranu kulturního dědictví v krizových oblastech (např. Haagská úmluva, Blue Shield).

2.4.2

Posilovat kybernetickou bezpečnost a ochranu digitálních dat v kultuře

S rozvojem digitalizace, online služeb a vzdáleného přístupu k obsahu roste význam zabezpečení dat, systémů a digitálních sbírek. Kulturní instituce a organizace spravují citlivé informace, provozují online platformy a pracují s technologiemi, které se mohou stát terčem kybernetických hrozeb. Klíčová je podpora zavádění bezpečnostních standardů pro správu digitálních sbírek, online prodeje vstupenek a řady dalších digitálních služeb a procesů. Součástí cíle je modernizace IT infrastruktury kulturních institucí, rozvoj technického zabezpečení proti útokům a vzdělávání pracovníků v oblasti digitální bezpečnosti.

Vybraná opatření

- ⊗ podporovat rozvoj zabezpečení hmotných a nehmotných sbírkových předmětů, stejně tak systémů pro digitální správu v kultuře včetně jejich zálohování;

- ➔ podpořit lokalizaci a praktickou aplikaci volnějších licencí typu Creative Commons;
- ➔ podporovat modernizaci IT infrastruktury kulturních institucí a ochranu před kybernetickými útoky;
- ➔ vzdělávat kulturní pracovníky v oblasti digitální bezpečnosti a zajištění důvěryhodného provozu online platform.

Priorita 3

Spolupráce a připravenost na změny

Chceme-li, aby v České republice kultura skutečně přispívala ke kvalitě života každého z nás a měla zásadní vliv na společenskou bezpečnost i odolnost demokracie, je třeba budovat takový kulturní a kreativní sektor, který bude provázaný, spolupracující a bude připraven pružně reagovat na očekávatelné krize a změny, a který zároveň bude součástí diskuse o aktuálních společenských tématech v širším kontextu ekosystému, v němž se odehrává.

Kulturní a kreativní sektor musí být řízen strategicky, s důrazem na moderní nástroje, otevřenost inovacím a schopnost adaptace na technologické, společenské i environmentální výzvy. To zahrnuje posílení koordinační role Ministerstva kultury jako autority, která efektivně naplňuje a vyhodnocuje strategické dokumenty, pracuje s daty a zároveň podporuje kulturní plánování na celorepublikové úrovni.

Současně je třeba klást důraz na inovace, digitalizaci a připravenost kulturního a kreativního sektoru na využití nástrojů umělé inteligence, kolaborativních nástrojů, blockchainových a kvantových technologií a podporovat interdisciplinární spolupráci i výzkum a jeho propojení s praxí.

Knihovny, muzea a další instituce a organizace tvořící kulturní infrastrukturu by měly investovat do nových technologií. Vzniknout by měla poradenská a metodická centra, která zajistí efektivní implementaci nových médií a která umožní širší přístup k digitálním knihovnám, e-knihám, audioknihám, online přenosům a k digitálním službám státu, stejně jako k záznamům živého umění a dalším formám kulturního materiálu, čímž umožní lidem na venkově a v malých městech přístup k moderním kulturním produktům.

Pro odolnost kultury i společnosti je třeba rozvíjet spolupráci napříč resorty, obory i státy a profilovat českou kulturu jako sebevědomého partnera mezinárodních iniciativ. Spolupráce umožňuje také sdílení příkladů dobré praxe v oblasti udržitelné výstavby a plánování, zapojení odborníků a institucí do mezinárodních pracovních skupin a expertních platforem a formování kulturní politiky s ohledem na architekturu, veřejný prostor, kulturní dědictví a životní prostředí.

Dalším cílem je podpořit zapojení kultury do řady ostatních odvětví, kde může hledat a přinášet řešení aktuálních celospolečenských témat, jako je např. duševní zdraví, klimatické změny, cirkulární ekonomika atp. K tomu přispívá umělecký výzkum (artistic research), který skrze uměleckou tvorbu přináší nové poznatky, vyvíjí nové postupy a napomáhá porozumění světu a lidské existenci.

3.1 Strategicky rozvíjet kulturu

Kultura musí být řízena na základě dat a dlouhodobých strategií. Navázání na Národní plán obnovy v oblasti krajských strategií KKO, meziresortní koordinace a motivace jednotlivých oborů k systémovým inovacím zajistí, že sektor bude flexibilní, efektivní a schopný reagovat na společenské výzvy.

Bez spolehlivých, srovnatelných a otevřených dat a definice kulturního a kreativního sektoru i jeho ekonomické a společenské hodnoty není možné řídit kulturu jako moderní, inovacemi poháněný sektor. Je proto nutné vybudovat ekosystém, v němž se informace o financích, návštěvnosti, exportu, dopadech na klima či ekonomickém a společenském přínosu pravidelně sbírají, vzájemně se propojují napříč resorty a úrovněmi veřejné správy (stát, kraje, města a obce) a zpřístupňují jak vládě, tak podnikatelům, akademikům i veřejnosti. Takový systém umožní veřejnému i soukromému sektoru strategicky investovat tam, kde existuje nejvyšší společenská potřeba, a zároveň včas odhalovat slabá místa a nerovnosti v kulturním systému – od platových nerovností až po regionální „bílé skvrny“. Kulturní plánování a rozhodování bude založené na evidence-based přístupech, které se opírají o živý datový ekosystém sdílený všemi úrovněmi správy a pevně napojený na evropské i globální statistické standardy.

3.1.1 Posílit plánování a rozhodování na základě dat

Dlouhodobé směřování kulturní politiky k vyšší odolnosti celého ekosystému kultury vyžaduje kvalitní data, kapacity pro jejich interpretaci a nástroje pro plánování, evaluaci i sdílení poznatků. Tento cíl směřuje k zavedení mechanismů, které umožní participativní tvorbu a pravidelnou aktualizaci strategických dokumentů v kultuře.

Zároveň posiluje roli servisních funkcí pro kulturu, které poskytují poradenství, analytické zázemí i napojení na evropské a mezinárodní sítě. Rozvoj kulturní statistiky a její využívání v rozhodovacích procesech posílí transparentnost a zefektivní veřejnou podporu kultury.

Vybraná opatření

- ⇒ nastavit mechanismus pro participativní tvorbu, implementaci a aktualizaci strategických materiálů v kultuře;
- ⇒ aktualizovat a naplňovat dílčí koncepce MK pro jednotlivé obory a oblasti (strategie KKO, muzejnictví, knihoven, památkové péče, živého umění aj.);
- ⇒ posílit servisní funkce pro kulturu na úrovni státu, kde klíčovým partnerem bude např. Národní institut pro kulturu (NIK);

- ⇒ rozvíjet kulturní statistiky a jejich propojení se strategickým plánováním a řízením sektoru a kulturních institucí (vizualizace dat, benchmarking, provazby se statistikami EU, se satelitním účtem cestovního ruchu apod.);
- ⇒ průběžně aktualizovat a zpřesňovat sbíraná data o kultuře;
- ⇒ využít dotační programy (např. SIGMA a NAKI) pro kontinuální sběr dat, jejich aktualizaci a datovou analytiku;
- ⇒ využít platformy Kreativní Česko pro propojení dostupných dat o kulturním a kreativním sektoru z veřejné správy a dalších resortů: MPO (podnikání), MMR (cestovní ruch), MŠMT (vzdělávání), MPSV (zaměstnanost), MZV (export);
- ⇒ posílit datovou základnu o dopadech kultury na kvalitu života a následně ji prezentovat s cílem advokacie kultury;
- ⇒ posílit výzkum o přínosech kultury pro duševní a fyzické zdraví;
- ⇒ měřit a prezentovat dopady kulturních a kreativních aktivit a subjektů i celého sektoru na ekonomiku a zaměstnanost v rámci měst, regionů i celé České republiky;
- ⇒ posílit advokacii kultury pomocí dopadových analýz a Satelitního účtu kultury ČSÚ/NIK;
- ⇒ nastavit komunikaci, metodickou spolupráci a lepší informovanost územních samosprávných celků v rámci rozvoje celého ekosystému kultury;
- ⇒ vytvořit mapu klíčové kulturní infrastruktury jak v užším pojetí (instituce, organizace, budovy a objekty pro realizaci veřejných kulturních služeb), tak v širším pojetí (včetně kulturních aktérů);
- ⇒ zlepšit pravidelným dotazováním ekonomických subjektů (ze strany NIK, daňové správy a správce rejstříků ekonomických subjektů) a činností orgánů veřejné moci přesnost kódů klasifikace ekonomických činností CZ-NACE ve státem vedených registrech;
- ⇒ podporovat výzkum v oblasti pracovních podmínek v kultuře, zejména s ohledem na situaci OSVČ.

3.1.2

Metodicky podporovat kulturní plánování v regionech

Aby kulturní a kreativní sektor mohl naplno rozvinout svůj potenciál ve všech regionech, je třeba podpořit implementaci a kontinuitu krajských strategií KKO s národními a evropskými rámci, zejména RIS3, a to formou explicitního propojení s doménou Kulturní a kreativní odvětví akcelerátorem rozvoje Národní RIS3 strategie. Cíl směřuje k posílení strategického plánování na regionální úrovni. Kreativní Česko jako centrální informační platforma poskytne krajům metodické zázemí, datovou podporu a přehled dostupných zdrojů. Ministerstvo kultury bude rozvíjet komunikaci i vzájemné propojení mezi jednotlivými kraji prostřednictvím koordinátorů KKO strategií.

Vybraná opatření

- ③ zajistit výměnu zkušeností a metodických přístupů mezi kraji s cílem udržet kontinuitu mapování KKO – každý kraj propojí své priority s RIS3 strategií a stanoví jasné indikátory, zajistí kontinuitu mapování, aby strategie zůstaly živým nástrojem a nikoliv jen formálním plánem;
- ③ poskytovat rámcovou metodickou podporu a platformu ke sdílení zkušeností pro tvorbu koncepcí a strategií v oblasti podpory kulturního a kreativního sektoru pro různé úrovně veřejné správy (může dělat např. NIK, Kreativní Česko, NSZM a jiné iniciativy);
- ③ Kreativní Česko jako centrální informační platforma – web sjednotí metodiky, šablony akčních plánů, přehled finančních zdrojů a databázi odborníků, aby kraje nemusely vytvářet vlastní nástroje od nuly;
- ③ podpora udržení a rozvoje expertizy a působení regionálních expertů na mapování a rozvoj KKO s cílem transferu znalosti místních ekosystémů, orientace v opatřeních a potřebách sektoru mezi státní a veřejnou správou a efektivní implementace přijatých strategií;
- ③ komunikace specifik jednotlivých odvětví KKS na základě SWOT/PESTLE analýz, stanovení strategických cílů pro jejich rozvoj, podpora a zprostředkování kontinuálního a vyváženého dialogu mezi profesními asociacemi a státní/veřejnou správou, provazba na výzkumné aktivity zejména multioborového charakteru;
- ③ podporovat koordinovaný přístup k podpoře KKO mezi MK a MPO včetně interdisciplinárních výzkumných a inovačních projektů.

3.2 Naplňovat inovační potenciál kultury

Věda a výzkum, digitalizace a umělá inteligence přináší nové formy tvorby i podnikání. Propojování kulturního a kreativního sektoru s průmyslem a výzkumem zvýší konkurenceschopnost a rozšíří export české kultury. Kulturní politika musí zajistit, aby tento dynamický rozvoj byl veden právně a eticky a aby byl využit rovněž potenciál uměleckého výzkumu.

Kulturní a kreativní odvětví, která zahrnují např. design, audiovizí, herní průmysl či digitální tvorbu, prokazují vysokou schopnost inovace, podnikavosti a technologického vývoje – včetně průkopnického využívání technologií, jako je např. umělá inteligence. Právě proto představují důležitý zdroj inspirace a know-how, které může posílit adaptabilitu a konkurenceschopnost celého kulturního a kreativního sektoru.

Česká republika má potenciál se stát laboratoří, kde se humanitní vědy, paměťové instituce i kulturní a kreativní odvětví setkávají s moderními technologiemi a otevírají

nové trhy s vysokou přidanou hodnotou. Systematická digitalizace a eticky ukotvené využití umělé inteligence zajistí, že kulturní dědictví, produkce a služby budou dostupné, bezpečné a ekonomicky smysluplné.

Kultura a kreativita se stanou klíčovým stavebním prvkem globální konkurenceschopnosti české ekonomiky a budou zásadním motorem i pro inovace v českém průmyslu.

3.2.1 Zintenzivnit propojení výzkumu a praxe

Aplikovaný výzkum je zásadním nástrojem pro zvyšování připravenosti kulturního a kreativního sektoru na globální změny, technologický pokrok a společenské výzvy. Pro dosažení skutečně účinných a udržitelných řešení je nezbytné uplatňovat umělecký výzkum a multioborový a transdisciplinární přístup, který propojuje poznatky humanitních, společenských, technických, přírodovědných i uměleckých disciplín. Takový výzkum umožňuje porozumět komplexitě kulturních jevů a inovativně reagovat na aktuální i budoucí výzvy. Jeho cílem je systematické propojování výzkumných organizací v gesci Ministerstva kultury s výzkumnými organizacemi jiných resortů i s akademickými pracovišti, kulturními institucemi a organizacemi a aplikační sférou, včetně podniků, veřejné správy a vzdělávacích institucí. Tímto způsobem přispívá k naplňování cíle 3.2 tím, že umožňuje efektivní přenos znalostí, využití vědeckých výstupů v praxi a podporu inovací v kulturním prostředí. Posílení mezinárodní spolupráce a aktivní zapojení do evropských výzkumných struktur zajišťuje, že český kulturní výzkum reaguje na aktuální trendy a sdílí výsledky na mezinárodní úrovni. Strategickým rámcem pro rozvoj bude realizace stávající Koncepce aplikovaného výzkumu v oblasti národní a kulturní identity MK 2023–2030 a příprava její návazné fáze po roce 2030.

Vybraná opatření

- ⇒ systematicky podporovat spolupráci výzkumných organizací resortu kultury s výzkumnými organizacemi jiných resortů i akademických výzkumných organizací a posilování mezinárodní spolupráce výzkumných organizací MK s cílem včasné reakce na globální změny a nové trendy ve výzkumu i společenské změny;
- ⇒ podporovat art-science přístup a transfer znalostí mezi uměleckými institucemi a průmyslem;
- ⇒ rozvíjet nástroje pro podporu inovací v kulturních a kreativních průmyslech v rámci meziresortní spolupráce;
- ⇒ systematické propojení výzkumných programů a nástrojů výzkumu s digitalizací a technologickými inovacemi s důrazem na ekonomickou, environmentální i bezpečnostní udržitelnost;
- ⇒ realizovat Koncept aplikovaného výzkumu v oblasti národní a kulturní identity Ministerstva kultury na léta 2023–2030;
- ⇒ vytvořit koncepci podpory aplikovaného výzkumu v oblasti kultury navazující na období po roce 2030;
- ⇒ aktivní spolupráce s Technologickou agenturou ČR (TA ČR) a Grantovou agenturou ČR (GA ČR) – pro zvýšení potenciálu aplikovaného výzkumu v gesci MK

využívat možnosti vypisovat veřejné zakázky na výzkum v oblasti vytváření a inovací modelů, novel právních norem, strategií a politik, metod evaluace;

- ⊕ podporovat výzkum a rozvoj paměťové kultury jako součásti národní identity, jejího vztahu k lidským právům, mezikulturnímu porozumění a demokratické výchově.

3.2.2 Systematicky digitalizovat kulturní obsah a podporovat inovace

Adekvátní nastavení prostředí v oblasti knihoven, muzeí a galerií se zřetelem na ochranu organizací, které uchovávají kulturní dědictví pro další generace, a to včetně nehmotného kulturního dědictví, je jedním z významných úkolů Ministerstva kultury. Zcela zásadní je v této oblasti zefektivnění správy a evidence muzejních sbírek i souvisejícího administrativního procesu. Je rovněž nutné zhodnotit aspekty procesu digitalizace na příslušné právní předpisy. Resort kultury tak bude navazovat na úspěšnou implementaci Národního plánu obnovy, která umožnila paměťovým institucím učinit výrazný pokrok v systematické digitalizaci kulturního obsahu.

Vybraná opatření

- ⊕ vytvořit podmínky pro kontinuální systematickou digitalizaci fondů a sbírek v knihovnách, muzeích, galeriích, archivech i v dalších institucích, a to včetně menších nezřízovaných organizací;
- ⊕ zajistit, že digitalizace probíhá v přísném souladu s autorským zákonem a za použití co nejlepších nástrojů zamezujících neoprávněnému nakládání s digitalizovanými sbírkami;
- ⊕ rozvíjet digitální dokumentaci, 3D skenování, otevřená data a virtuální přístup k památkám;
- ⊕ podporovat digitalizaci a inovace pro zvýšení odolnosti, investice do digitalizace sbírek a implementace AI technologií;
- ⊕ podporovat start-upy v oblasti umělé inteligence a kultury;
- ⊕ podporovat zpřístupňování a rozvíjení digitalizátů pomocí resortních centrálních systémů (např. eSbírky, Kramerius) v souladu s autorským zákonem a propagovat výstupy digitalizace;
- ⊕ podporovat mezinárodní spolupráci v této oblasti;
- ⊕ zajistit pokračování financování a rozvoje klíčových digitalizačních projektů a infrastruktury, systematicky vyhodnocovat efektivitu vynaložených prostředků;
- ⊕ vytvořit nový podprogram knihoven pro digitální gramotnost;
- ⊕ podporovat inovace v poskytování kulturního obsahu – knihovny, muzea a další instituce by měly investovat do nových technologií, které umožní širší přístup k digitálním knihovnám, e-knihám, audioknihám a dalším formám kulturního materiálu, čímž umožní lidem na venkově a v malých městech přístup k moderním kulturním produktům; příležitostí je rovněž spolupráce kulturních institucí s kreativními start-upy (spolupráce s designéry, architekty a vývojáři technologií / např. VR nebo AR/ na nových formách prezentace kulturního obsahu);

- ③ zavádět programy navazující na dosavadní výzvy *Kreativní vouchery* i pro veřejné kulturní organizace s cílem podpořit spolupráci s kreativním sektorem při zavádění inovací a využívání technologií umělé inteligence, zejména v oblasti komunikace s publikem, digitalizace a zpřístupňování kulturních obsahů;
- ③ rozvíjet programy pro experimentální projekty na pomezí umění a technologií a využívat synergií s programy MPO zaměřenými na digitální ekonomiku, umělou inteligenci a průmysl 4.0. pro podporu experimentálních projektů na pomezí umění a technologií.

3.2.3

Zajistit odpovědné a právně ukotvené využívání umělé inteligence v kultuře

Umělá inteligence (AI) zásadně proměňuje způsoby tvorby, zpřístupňování a uchovávání kulturního obsahu. Stále častěji se také využívá jako užitečný nástroj pro administrativní účely – např. při správě sbírek, vyhodnocování návštěvnosti nebo automatizaci rutinních procesů v kulturních institucích a organizacích. Zároveň otevírá řadu výzev v oblasti autorského práva, etiky využití technologií a rovného přístupu. Tento cíl se zaměřuje na rozvoj legislativního a metodického rámce, který zajistí, že kulturní a kreativní sektor bude připraven na využívání AI v souladu s veřejným zájmem, kulturními právy a mezinárodními standardy.

Tímto specifickým cílem se naplňuje strategický cíl budovat kulturní a kreativní sektor s vysokou přidanou hodnotou. Reaguje na technologický vývoj, který ovlivňuje podmínky pro vznik a šíření kulturní tvorby a zajišťuje, aby Česká republika patřila mezi státy, které dokážou moderní nástroje využívat tvůrčím a etickým způsobem. Zajištění dostatečně fungujícího právního a znalostního rámce pro využívání AI je nezbytné pro zvýšení konkurenceschopnosti, inovativnosti a odolnosti kulturního a kreativního sektoru v digitálním prostředí.

Vybraná opatření

- ③ rozvíjet meziresortní koordinaci k tématu umělé inteligence a autorského práva v kultuře a kreativní tvorbě – Ministerstvo kultury bude aktivně spolupracovat s dalšími resorty (zejména MPO, MV, ÚV ČR) na formulaci jednotné národní pozice k využívání umělé inteligence v kulturním a kreativním sektoru s důrazem na právní jistotu, respekt k autorskému právu a ochranu veřejného zájmu, důraz bude kladen na koordinaci s evropskými a mezinárodními procesy, včetně pozice ČR k AI Act EU, Doporučení UNESCO o etice umělé inteligence a agendám WIPO;
- ③ posilovat mezinárodní spolupráci a účast ČR v relevantních platformách – Česká republika se bude aktivně podílet na činnosti evropských a mezinárodních struktur zaměřených na kulturní dimenzi AI (např. EU kulturní agendy – např. vznikající Evropský kulturní kompas, EUIPO – Evropský úřad pro duševní vlastnictví, WIPO – Světová organizace duševního vlastnictví, Rada Evropy, UNESCO);
- ③ vytvořit metodické a informační zázemí pro kulturní a kreativní sektor – Ministerstvo kultury ve spolupráci s relevantními resorty a institucemi zajistí zpracování přehledných metodických materiálů a doporučení k právním a etickým aspektům využívání AI v kulturním a kreativním sektoru, zejména při správě kulturního dědictví, v digitálních službách, pro ochranu, komerční využití a zhodnocování duševního vlastnictví výsledků tvůrčí činnosti v KKO – to vše v kontextu rychlého technologického vývoje s důrazem na transparentnost, nediskriminaci,

ochranu a odměňování tvůrců a zajištění integrity kulturního dědictví; součástí bude i podpora vzdělávání a osvěty o právech duševního vlastnictví a kulturním, společenském a ekonomickém významu tvůrčí činnosti;

- ➔ regulovat nová média, reakce na proměnu distribučních kanálů, spolupráce Ministerstva kultury a Ministerstva průmyslu a obchodu v oblasti digitálních platform a služeb (témata: odpovědnost služeb, porušování autorských práv atd.);
- ➔ podporovat spolupráci mezi kulturním a kreativním sektorem a průmysly pro hledání optimálních řešení výzev AI;
- ➔ rozvíjet stávající spolupráci mezi Ministerstvem kultury a Ministerstvem průmyslu a obchodu (např. i skrze Meziresortní komisi pro potírání nelegální činnosti proti právům duševního vlastnictví apod.) v oblastech digitálních platform a služeb;
- ➔ zajistit aktivnější roli státu ve věci ochrany autorských práv – přísnější vymáhání zákonů, usilování o účinnější uplatňování procesních nástrojů k ochraně práv, zejména v online prostředí;
- ➔ prosazovat nezávislost médií a jejich ochranu před politickým tlakem;
- ➔ podporovat využití umělé inteligence a datové analytiky pro rozvoj publika a optimalizaci provozu kulturních institucí;
- ➔ podporovat realizaci výzkumů a získávání dat a návazná opatření v souvislosti s dopady AI na lidskou kreativní práci a mapování trendů na pracovním trhu a situace v jednotlivých kreativních profesích;
- ➔ prohloubit činnost Meziresortní komise pro potírání nelegálního jednání proti právům k duševnímu vlastnictví;
- ➔ vytvářet podpůrné programy, které umožní etické a kulturně přínosné využití AI technologií.

3.3 Zintenzivnit spolupráci

Úspěch kulturní politiky stojí na silnější pozici kultury napříč ostatními sektory. Pozice kultury bude tak silná, jak silná bude spolupráce napříč ministerstvy, územní samosprávou, veřejnými institucemi, kulturními organizacemi, kreativními profesionály i širší občanskou společností. Jen vzájemným partnerstvím bude možné naplnit potenciál kultury jako dynamicke, inkluzivní a odolné oblasti veřejného života.

Systematicky rozvíjené partnerství státu a územních samospráv představuje nedílnou součást kulturní politiky. Partnerství na místní úrovni zajišťuje efektivní využití zdrojů, lepší koordinaci a silnější zapojení veřejnosti do kulturního dění. Podpora kultury by měla být nedílnou součástí plánování rozvoje území v souladu s principem místně zakotveného přístupu (place-based).

Je nezbytné posilovat roli kultury a kreativity jako partnera napříč resorty, obory i státy. Kulturní a kreativní sektor se osvědčuje jako zdroj inovací, ekonomického růstu i sociální soudržnosti – inspiruje další oblasti veřejné správy, přispívá ke vzdělávání, zdravotnictví, ochraně zdraví, léčbě, urbanismu, environmentálnímu uvědomění či regionálnímu rozvoji a rozšiřuje prostor pro spolupráci mezi institucemi, profesemi a komunitami. Díky své schopnosti oslovovat různé cílové skupiny a podporovat porozumění napříč společnostmi i světem se kultura stává mostem mezi aktéry s různými cíli a zájmy. Kultura tak nejen reprezentuje Českou republiku v zahraničí, ale zároveň posiluje vnitrostátní vazby, inovativní přístupy a společenskou odolnost. Její systematická podpora umožňuje, aby byla vnímána jako atraktivní a perspektivní partner pro spolupráci v celé šíři veřejného i soukromého sektoru.

Také kulturní dědictví představuje významný nástroj pro posilování mezíresortní a mezinárodní spolupráce. Ochrana, obnova a udržitelné využívání kulturního dědictví vyžadují koordinaci mezi různými úrovněmi státní správy, samosprávami, odbornými institucemi a organizacemi i složkami integrovaného záchranného systému. Zároveň přispívají k naplňování mezinárodních závazků České republiky a posilují dialog a spolupráci s partnery v rámci EU, UNESCO a v rámci dalších mezinárodních struktur, zejména v oblastech bezpečnosti, klimatu, udržitelného rozvoje a krizového řízení.

V návaznosti na tyto principy mají kulturní organizace v České republice možnost čerpat finanční prostředky z různých evropských a zahraničních grantových programů, přičemž jedním z klíčových je program Evropské unie Kreativní Evropa. Ten podporuje široké spektrum kulturních a kreativních odvětví – od kinematografie přes literaturu až po scénická umění a kulturní dědictví. Ministerstvo kultury v reakci na rostoucí význam tohoto programu navýšilo od roku 2025 finanční podporu pro projekty, které uspěly v tematickém okruhu Kultura. Tato podpora umožňuje zajištění kofinancování a posiluje možnost prezentace české kultury v mezinárodním prostoru. Výše podpory se přitom bude vždy odvíjet od aktuálně přiděleného rozpočtu, a to jak u stávajících dotačních titulů MK, tak i u případného zavedení nových nástrojů.

Do budoucna bude důležité hledat synergie a mezíresortní spolupráci, zejména s Ministerstvem průmyslu a obchodu, které by se mělo více zapojit do podpory exportu kulturních a kreativních průmyslů.

3.3.1

Posílit spolupráci mezi resorty

Kulturní a kreativní sektor má potenciál přispívat k řešení společenských výzev a civilizačních otázek (etika, ekologie, technologie, geopolitika). Prohloubení spolupráce mezi resorty a profesními obory umožní komunikovat a vnímat sociální a ekonomickou hodnotu, kterou produkuje kulturní a kreativní sektor, a efektivněji využívat jeho potenciál, sdílet data, navrhovat společná opatření a programy a posilovat synergie napříč veřejnou správou, odbornou sférou a kreativními profesemi. Pracovní plán EU pro kulturu (2023–2026), přijatý za českého předsednictví v Radě EU, zdůrazňuje, že plný potenciál kultury lze využít jen tehdy, když s ní vlády pracují napříč všemi agendami – hospodářskou, vzdělávací, klimatickou i digitální. K tomu vybízí mj. i Úmluva UNESCO z roku 2005, která členskými státy ukládá vnášet ochranu a rozvoj kulturní rozmanitosti do všech veřejných politik.

Vybraná opatření

- ③ pokračování činnosti mezíresortní pracovní skupiny pro podporu a rozvoj KKO – MK, MZV, MPO, MŠMT, MMR, MŽP a MPSV společně definují jednotný investiční plán, který propojí dotační programy, podporu kreativního podnikání, vzdělávací programy, rekvalifikace i zelené projekty z Fondu spravedlivé transformace;
- ③ prosazování potřeb a zájmů kulturního a kreativního sektoru v mezíresortních platformách a pracovních skupinách;
- ③ ekonomická strategie provázaná s potřebami kulturního a kreativního sektoru: nastavení předvídatelného pravidelného cyklu stanovení společných střednědobých priorit a příležitostí, se kterými se bude počítat v rámci rozpočtů konkrétních resortů;
- ③ evaluace nových forem financování KKO zavedených během NPO, sdílení a využívání zkušeností napříč státní a veřejnou správou, prosazování návazných opatření podpory (dotační tituly jako Kreativní vouchery, Design Credits, Kreativní učení, PROPED);
- ③ pokračovat v úspěšně nastavené mezíresortní spolupráci při ochraně movitého i nemovitého kulturního dědictví (spolupráce s policií, Celní správou, MMR, CzechTourism, MZV, MŽP, AOPK, MŠMT, MPO, MO, MZe, ČNK ICOMOS, ČKA a dalšími subjekty);
- ③ vytvořit mezíresortní rámec péče o kulturní dědictví a propojit jej s dalšími oblastmi veřejné správy;
- ③ prosazovat koncept STEAM (S – Science, T – Technology, E – Engineering, A – Arts, M – Mathematics) kladoucí důraz na propojování vědních a kreativních oborů, čímž podporuje kreativní a kritické myšlení, řešení problémů v reálném světě, spolupráci napříč obory, inovace a podnikavost;
- ③ podpora mezioborové spolupráce mezi tvůrci, právníky a vývojáři, nastavování příkladů dobré praxe v souvislosti s AI v audiovizí (Státní fond audiovizí).

3.3.2

Podporovat mezinárodní spolupráci

I přes veškeré příznivé dopady kulturního působení na vnější vztahy by kultura neměla být vnímána pouze jako jakási komplementární oblast. Zahraniční působení státu v této sféře by mělo spočívat zejména v přesvědčení, že kultura a na ní postavená interakce je sama o sobě hodnotou, která přispívá ke kvalitnímu mezilidskému kontaktu, lepšímu porozumění a budování demokratických hodnot, a je tedy všestranně prospěšná. Mimo to je také významným instrumentem k navazování politických a ekonomických vztahů v zahraničí. Kulturní projekty uskutečněné v zahraničí oslovují širokou veřejnost cílové země a zvyšují zájem o teritorium. Účastí na kulturních akcích v zahraničí se navíc otevírá nový prostor působení pro jednotlivce i uskupení z oboru. Kultura funguje také jako silný integrační prvek upevňující národní identitu, což mimo jiné umožňuje pěstovat a udržovat živé kontakty s krajan-skou komunitou.

Vybraná opatření

- podpora mobility umělců, rezidencí a prezentací na mezinárodních festivalech a veletrzích (např. Bienále Benátky, Trienále Milán, mezinárodní knižní veletrhy atp.);
- podpora zapojení českých kulturních advokačních sítí, českých středisek nevládních organizací do evropských sítí;
- redefinice rozsahu a obsahu vykonávaných činností v rámci mezinárodní spolupráce napříč zřizovanými organizacemi, speciálně NIK a Českého literárního centra;
- spolupráce s Českými centry, MZV, MPO, MMR na jednotné prezentaci ČR v zahraničí a podpoře mezinárodního networkingu a spoluprací;
- podpora zapojení kulturních aktérů do evropských a zahraničních programů (Kreativní Evropa, Nový evropský Bauhaus, EIT Culture & Creativity);
- aktivní účast v mezinárodních organizacích (UNESCO, WIPO, Rada Evropy, Visegrádská skupina, Davoská aliance, Mezinárodní federace knihovnických asociací a institucí, Evropský úřad knihovnických, informačních a dokumentačních asociací, Sdružení evropských výzkumných knihoven), včetně plnění závazků;
- zapojení do naplňování EU Work Plan for Culture a dokumentu Culture Compass;
- podpora udržitelných a environmentálně orientovaných kulturních projektů a architektury ve smyslu Davoských principů, Politiky architektury a stavební kultury a Nového evropského Bauhausu;
- podpora a propagace významných mezinárodních projektů jako je Evropské hlavní město kultury 2028 – České Budějovice a reprezentace ČR jako hlavního hosta Knižního veletrhu ve Frankfurtu 2026, stejně jako udržení podpory významných mezinárodních festivalů a akcí.

3.3.3**Posílit roli kultury v aktuálních společenských tématech**

Současná společnost čelí mnoha komplexním výzvám – od zhoršujícího se duševního zdraví a oslabování sociálních vazeb přes prohlubující se nerovnosti až po klimatické změny, proměny pracovního trhu a potřebu adaptace na nové technologie.

V tomto cíli zaujímají důležité místo dopady kultury na duševní zdraví. Podstatnou roli sehrávají také inovativní přístupy, které reagují na klimatickou krizi a potřebu udržitelnosti – např. projekty využívající recyklované materiály, sdílené zdroje, ekologickou produkci nebo cirkulární principy v oblasti audiovizu, scénografie, výstavnictví či festivalového provozu. Kultura může přirozeně propojit environmentální témata s edukací, uměním a společenským dialogem a sehrát důležitou roli při odstraňování stereotypů a posilování rovnosti šancí napříč společností.

V tomto kontextu se kultura potvrzuje jako důležitý nástroj pro posilování společenské soudržnosti, odolnosti, zdraví i celkové kvality života.

Vybraná opatření

- podporovat projekty, které pomáhají hledat řešení celospolečenských témat a výzev;
- rozvíjet výzkum dopadů kultury na duševní zdraví, vzdělávání, participaci, soudržnost a kvalitu života různých skupin obyvatel;
- podporovat kulturní projekty, které přispívají k reflexi genderových nerovností, stereotypů a různých forem diskriminace;
- sdílet příklady dobré praxe a rozvíjet partnerství s evropskými iniciativami v oblasti kultury a zdraví, kreativního vzdělávání, environmentálních témat apod.;
- pilotně ověřovat modely kulturních intervencí jako nástroje prevence duševního zdraví;
- podporovat odborníky na pomezí kultury a zdravotní péče, vytvářet podmínky pro profesní rozvoj arteterapeutů a dalších profesí zapojených do kultury a duševního a fyzického zdraví;
- podporovat inovativní projekty s environmentálním dopadem a cirkulárními principy;
- využít potenciál kulturních ekosystémových služeb v oblasti vzdělávání, zdraví a územního rozvoje;
- podpořit výzkum a evaluaci přínosů kulturní krajiny, památkových lokalit, vystavěného prostředí, veřejného prostoru a komunitní kultury pro wellbeing, edukaci, mezilidské vztahy, začlenění a soudržnost místních komunit; vytvářet rámce podpory pro vzdělávací a komunitní programy zaměřené na vztah ke krajině, vystavěnému prostředí, kulturnímu dědictví a místně zakotvenému učení;
- podporovat roli umění jako kritické reflexe současné společnosti, respektovat svobodu projevu a názorovou pluralitu.

AI	umělá inteligence (vyskytuje se jako významové téma, není jako zkratka explicitně uvedena)
AR	rozšířená realita
AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
BETA	Program veřejných zakázek pro potřeby státní správy
ČKA	Česká komora architektů
ČNK ICOMOS	Český národní komitét Mezinárodní rady památek a sídel
ČR	Česká republika
ČRo	Český rozhlas
ČSÚ	Český statistický úřad
ČT	Česká televize
EIT Culture & Creativity	Evropský inovační a technologický institut – sektor kultura a kreativita
ESG	environmentální, sociální a správní kritéria (v kontextu ESG auditu)
EU	Evropská unie
EUIPO	Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví
GA ČR	Grantová agentura České republiky
IDU	Institut umění – Divadelní ústav
IZS	integrovaný záchranný systém
KKO	kulturní a kreativní odvětví *)
KKS	kulturní a kreativní sektor **)
MHMP	Magistrát hlavního města Prahy
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MK	Ministerstvo kultury
MO	Ministerstvo obrany
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NAKI	Program aplikovaného výzkumu MK – Národní a kulturní identita
NIK	Národní institut pro kulturu
NIPOS	Národní informační a poradenské středisko pro kulturu
NEB	Nový evropský Bauhaus
NPO	Národní plán obnovy
NSZM	Národní síť zdravých měst (zmněna jako partner, není součástí základního seznamu)
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
POKOS	Příprava občanů k obraně státu
PROPED	Program podpory ekonomické diplomacie
Publikum	diváci, posluchači, čtenáři, návštěvníci muzeí, galerií, knihoven, koncertů, představení apod.;
	zkratka všichni účastníci kulturních služeb
RIS3	Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci
SIGMA	Program TA ČR pro společenskovední a humanitní výzkum
SKP	Státní kulturní politika
STEAM	Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics
TA ČR	Technologická agentura České republiky
UNESCO	Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu
UV	Usnesení vlády
ÚV ČR	Úřad vlády České republiky
VISK	Veřejné informační služby knihoven
VKI	veřejná kulturní instituce
VR	virtuální realita
WIPO	Světová organizace duševního vlastnictví
ZUŠ	základní umělecká škola

*) Kulturní a kreativní odvětví (KKO) představují specifickou podoblast KKS. Jedná se o ekonomické činnosti založené na lidské kreativitě, kulturních hodnotách a uměleckém vyjádření, které tvoří jádro jejich produkce. KKO (dříve také kulturní a kreativní průmysly) využívají kulturní a kreativní obsah pro tvorbu ekonomického bohatství, především prostřednictvím duševního vlastnictví a jeho inovativní komercializace. Klíčovým vstupem je kreativita sama, nikoli pouhé zprostředkování existující tvorby. Významnou roli hrají i distribuční řetězce a přidružené aktivity, včetně neziskových projektů, které posilují lidský kapitál. KKO jako ekonomicky životaschopné jednotky jsou vhodné i pro financování prostřednictvím finančních nástrojů, na rozdíl od méně soběstačných oblastí.

**) Kulturní a kreativní sektor (KKS) zahrnuje oblasti, jejichž aktivity vycházejí z kulturních hodnot, uměleckých projevů či jiných individuálních nebo kolektivních forem kreativity. Patří sem vývoj, tvorba, produkce, šíření a uchovávání kulturního a kreativního obsahu – ať už ve formě zboží, služeb nebo aktivit v oblasti vzdělávání a kulturního managementu. Tento sektor má značný inovační a ekonomický potenciál, zejména prostřednictvím tvorby duševního vlastnictví a vzniku nových pracovních míst. KKS zahrnuje mimo jiné architekturu, archivnictví, knihovny, muzea, umělecká řemesla, audiovizí, kulturní dědictví, design, festivaly, hudbu, literaturu, živé umění, tisk a nakladatelství, rozhlasovou tvorbu i výtvarné umění.

Státní kulturní politika 2026–2030+

- ➔ Garant
MgA. David Kašpar
- ➔ Metodické, analytické a projektové vedení:
Ing. Petr Peřinka
MgA. Ing. Tereza Raabová, Ph.D.
MSc. Marie Silondí
- ➔ Garanční rada SKP26+
Mgr. Martin Baxa
Mgr. Běla Bakulová
Ing. Michael Forman, MBA
Mgr. Milan Němeček, Ph.D.
JUDr. Petra Smolíková
Bc. Michal Šásek
Mgr. Jiří Vajčner, Ph.D.
Ing. Jan Vořechovský
- ➔ Řídící výbor SKP26+
Mgr. Martina Pecková Černá, Ph.D.
PhDr. Petr Hnízdo
PhDr. Jan Holovský, Ph.D.
Mgr. Kateřina Churtajeva
MgA. David Kašpar
Mgr. Kateřina Klementová, Ph.D.
Ing. arch. Renata Klímová, Ph.D.
Mgr. Lenka Lázněvská
MgA. Michal Lázněvský, Ph.D.
Mgr. Milan Němeček, Ph.D.
Ing. Petr Peřinka
Ing. Pavla Petrová, Ph.D.
MgA. Ing. Tereza Raabová, Ph.D.
MSc. Marie Silondí
Mgr. Zuzana Zahradníčková, DiS.
- ➔ Editace a korektury
Mgr. Anežka Čechová
PhDr. Petr Kotouš
Mgr. Šárka Rombousková
Mgr. Hana Valentová
- ➔ Grafická úprava
MgA. Adéla Svobodová

Děkujeme kolektivu Národního institutu pro kulturu a všem, kteří se podíleli na přípravě a připomínkování Státní kulturní politiky 2026–2030+.

Ministerstvo kultury České republiky
© Praha, 2025